

Kitsy nii pkëe San Marcos

Lëe Juan xluuy xtiits Dios

(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Sinrii nak nii bislo xkaasy xtiits Dios nii xñee cho nak Jesucrist.

² Lëe profet Isaías pkëe leñ xkitsy Dios sinrii: Lëgaanoo lëen kxal gaa tu xaa nii tenech lool parñee kwii xaa tu nëz tedyoo.

³ Son meñ tsiy xaa tsiñee lëe xaa kñee tu tañ pidzy këb xaa:

“Kol kxixkwaa nëz nii tedy meñ nii xñabey.

Kol kwii tu nëz tubli.”

⁴ Singo mod biid Juan xchoobnis xaa meñ tañ ni xñee xaa lo meñ:

—Kol ktikche styoo do lo Dios ni kol chobnis, parñee ktsily Dios kchë xtol do.

⁵ Tsigo lëe meñ nii ncheno tyub tañ nii lë Judea ni meñ kyedzy Jerusalén kwey laañee so Juan. Aan tsiñee lox xobtol meñ kchësy xtol lo Dios lëe Juan xchoobnis meñ chu kiigwpee Jordán.

⁶ Kits lady camey kwyaa xab Juan, lëe xcinturón xaa kwyaa con kidy. Nkwxandx ni tsiñ tañ taw xaa. ⁷ Lo xiwseedy xaa xñee xaa lo meñ:

—Skere sëed tu xaa nii mastre non lon, por naa ni parñee sinchuña kxakaa tuu kidy lab xaa xkiiñdyaa. ⁸ Naa pchoobnis lëe do con nis. Per lëe xaa kchoobnis lëe do con Kyalbini Ntson cheñ Dios.

Xkyalkwchobnis Jesús

(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ Leñ tse go lëe Jesús pchoo Nazaret, tu kyedzy nii nche nêz tañ nii lë Galilea, lëe xaa si chu kiigwpee Jordán aan siko lëe Juan pchoobnis xaa.

¹⁰ Aan siikñee lëe Jesús pchoo lo nis, lëe xaa kon nii lëe kpaa byaly aan lëe Kyalbini Ntson cheñ Dios sëed sëeb byab lady xaa sinak tu palom. ¹¹ Ni lëe xaa biñ tsiy Dios nii sëed sëeb kpaa xñee lo xaa:

—Lii nak xiñaa nii xkëstyoon. Xlen lool.

Lëe Jesús chak preb

(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹² Loxsye ngo lëe Kyalbini Ntson kuni Jesús tañ pidzy. ¹³ Choow kpidz kwyoy xaa tañ. Beeñ xaatox xaa preb ni kwyoy xaa lady kchëlo ma tox, per lëe xangly Dios kokni xaa.

Lëe Jesús chislo lo xtsiñ Galilea

(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴ Loxsye kwloo meñ Juan skiib, lëe Jesús si nêz xtañ meñ Galilea xluuy xtiits Dios nii xteelaa ¹⁵ xñee xaa:

—Lëe wor kutsiñ nii lëe Dios kñabey. Kol ktikche styoo do ni kol kniladzy xtiits xaa.

Lëe Jesús xkwetsy tap ngoosy mël

(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶ Tu tse lëe Jesús sitedy chu nistoo Galilea tsiñee lëe xaa kon chop ngoosy mël nii nche kchon xkyex lo nis. Chop betsy nak xaa. Tu xaa lë Simoñ, lëe stu xaa lë Ndresy. ¹⁷ Aan lëe Jesús chëb:

—Kol tēnal naa parñee jkoostre to mël, sink lëen kluy lo do xa kluuy do xtitsaa lo meñ.

¹⁸ Wor go kazh nche gak xkyex xaa, lëe xaa sinal Jesús.

¹⁹ Sijtyak kwsë Jesús lëë xaa kon Jacob ni Juan. Xiñ Zebedeo nak xaa chop xaa. Lëë xaa ncheno tu leñ barkw xkëtë xaa xkyex xaa. ²⁰ Tsigo lëë Jesús kwtsyetsy xaa, aan lëë xaa psaan pxosy xaa Zebedeo leñ barkw ksa xmos xaa aan lëë xaa sinal.

*Tu mguiy nii no tu kyalbini mal leñ styoo
(Lc. 4:31-37)*

²¹ Lëë Jesús ptsiñ kyedzy Capernaum ksa xpëëdsuel. Aan tsiñee lëë tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiñ kol, lëë Jesús kwsëëb ktoo aan lëë xaa bislo beëñ kseedy xaa meñ xtiits Dios. ²² Tsigo ndaly meñ psee biñ xiwseedy xaa porñee lëdy wi xaa chuuñ kseedy sinak kchë maestre ley, sink tsi lëë xaa xñee sootee tu xaa nii per nli busy xñabey nak xaa. ²³ Lady kchësy meñ nii ncheno leñ ktoo no tu mguiy nii no tu kyalbini mal leñ styoo aan lëë xaa bislo chuptyë xaa xñee xaa:

²⁴ —¿Penak sëed sëëboo lady noo Jesús Nazaret? ¿Buty sëed knitylool lëë noo lë? Xyuumbeyaa lii. Lii nak Xiñ Ntson Dios nii sëed lo kislyu.

²⁵ Tsigo lëë Jesús kwëntseeb lo kyalbini mal go chëb xaa:

—¡Psuugw chuwoo aan psaan mguiy gue!

²⁶ Tsigo lëë kyalbini mal go beëñ nii lëë mguiy go kutyë aan lëëw pchoo chuptyë taño. ²⁷ Tsiñee lëë meñ kon kchësy ngo, ntseeb ptsyeb meñ, aan xñabtiits lsa meñ lo xcombañer xñee meñ:

—¿Pe cos re? ¿Xa nak xiwseedy xaa re nii axte wi kyalbini mal xsoob xtiits xaa?

²⁸ Aan blyëëdyak masyke lë Jesús xseety kchësy meñ nii ncheno tyub nëz Galilea.

*Lëë Jesús chuuñ kyak xñaatsaap Simoñ Pedre
(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)*

²⁹ Tsiñee lëë xaa pchoo ktoo, lëë Jesús kwey lidzy Simoñ ni Ndresy ksa xaa Jacob ni Juan. ³⁰ Aan tsiñee lëë xaa ptsiñ, lëë xñaatsaap Simoñ nix xlyañ xlyëë, aan lëëw chëb xaa lo Jesús. ³¹ Tsigo lëë Jesús big kwseñ ña me blische xaa me. Aan wor go kazh lëë xlyëë pchoo, aan lëë me bislo beeñlo me nii taw xaa.

*Lëë Jesús chuuñ kyak ndaly meñ xsyakñë
(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)*

³² Tsiñee lëë tse ptsye, lëë ngbidz kwyaasyle, lëë lyu no jketsyle, lëë meñ kuni kchëlo meñ xsyakñë ni meñ nii no kyalbini mal styoo lo Jesús, ³³ aan casy kchësy meñ kyedzy ptyop chu puert. ³⁴ Kchëlo kyalkits beeñ kyak Jesús meñ ni kwlii xaa kchësy kyalbini mal. Per blaady xaa nyeew porñee nano cho nak xaa.

*Lëë Jesús xluuy xtiits Dios leñ ktoo nii nche sob
Galilea
(Lc. 4:42-44)*

³⁵ Wor silytoo bii nguey lëë Jesús kuxche aan lëë xaa pchoo tublad chu kyedzy tu laañee tusy xaa par kutiitsni xaa Dios. ³⁶ Aan lëë Simoñ ksa xcombañer kukyub Jesús. ³⁷ Tsiñee lëë xaa ptsil xaa chëb xaa lo xaa:

—Kchësy meñ këkyub lii.

³⁸ Per lëë Jesús kwëb chëb:

—Tsoo kchësy kyedzy nii nche kex nu parñee wi siko kluyaa xtiits Dios porque par ngo pchon.

³⁹ Singo kunsë Jesús tyub xtañ meñ Galilea xluuy xaa xtiits Dios kchë leñ ktoo nii kwtedy xaa ni xkwii xaa kchësy kyalbini mal.

Lëë Jesús chuuñ kyak tu xaa nii xyodz lady

(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

⁴⁰ Lëë tu xaa nii xyodz lady big lo Jesús aan lëë xaa go psxib chëb:

—¿Pe nëëdyoo beeñ kyak naa?

⁴¹ Tsigo lëë Jesús pkëstyoo xaa xsyaknë go, aan lëë xaa pxob ña xaa kik xaa xñee xaa:

—Chakladzyaa nii kyaan nyëel lo xkyalkiitsoo. Nina kazh byaktsey.

⁴² Aan nli gaa wor go kazh lëë xaa nii xyodz lady ko byak. ⁴³ Tsigo lëë Jesús kwëntseeb lo xaa nii byak ko aan lëë xaa psonëz xaa chëb xaa lo xaa:

⁴⁴ —Byey aan ni tu cho lo këëbtyoo dyon xa byakoo. Kwey lo pxosy aan psakon nii xñabey xley Moisés, parñee kaknan meñ nii lëel byak.

⁴⁵ Per siñee lëë xaa go pchoo lëë xaa go bislo bitiits dyon xa byak xaa. Por ngo pchilodre nsyëëb Jesús ni stu kyedzy nii neñlo, sink lëë xaa kunsë laañee kindy meñ. Per nikxe singow ndaly meñ kwey lo xaa.

2

Lëë Jesús chuuñ kyak tu xaa nii nëtoo

(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

¹ Tsiñee kwloxo bla tse lëë Jesús bikche ptsiñ kyedzy nii lë Capernaum stub. Aan lëë meñ biñ nii lëë xaa nyoogw yu. ² Lëë meñ ptyopbe, per ni chu puert yu xkaadre kwe meñ. Aan lëë xaa bislo xluuy xaa xtiits Dios ³ tsi lëë tap xaa ptsiñni tu xaa nii nëtoo. ⁴ Per konsye ksa tap xaa go nii chilody ktsiñ xaa axte laañee sopee Jesús porñee singootyee ndaly meñ nche, lëë xaa pxaly kik yu

nii no Jesús, aan nēz laa nyaly go ptee xaa xaa xsyaknē go pxobsye xaa xaa lo tu ta.

⁵ Tsiñee lēē Jesús kon nii nli xniladzy ksa xaa go, lēē xaa chēb lo xaa xsyaknē go:

—Xiñ, nodre xtoloo. Kchēsyo bily.

⁶ Per lēē bla maestre ley nii nche sob siko psya styoo nladzy xaa: ⁷ “¿Penak xñee xaa gue singue? No ko xaa falt lo Dios por ni tu cho chilody ktsily tol, xaktyee Dios.” ⁸ Per sinusy byeñ Jesús kchēsyo nii no ksya styoo xaa. Tsigo lēē xaa chēb:

—¿Penak xsya tol do? ⁹ Schilo kēpaa lo meñ xsyaknē: “Lēē kchēsyo xtoloo bily”, ni schilo kēpaa: “Kuxche, blis xtal aan byey”, per ¿chow dyon maestre ngan? ¹⁰ Per na gaanoo lēēn kluy lo do nii wi mguiy nii pxaal Dios schilo ktsily tol lo kislyu.

Tsigo lēē xaa chēb lo xaa xsyaknē go:

¹¹ —Lool xñen, kuxche, blis xtal aan byey lidzyoo.

¹² Tsigo lēē xaa xsyaknē go kuxche wor go kazh, aan lēē xaa blis xta xaa. Tsigo lēē xaa pchoo kwtedy xaa kchēsyo lady meñ. Por ngo, kchēsyo meñ psee aan kchēsyo meñ biily lay lo Dios xñee:

—Loñee mbañ no karty tyon no kchēsyo nrii.

Lēē Jesús xkwetsy Levi

(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

¹³ Loxsye ngo lēē xaa kwey chu nistoo stub, aan tsiñee lēē meñ lox ptyopbe lo xaa, lēē xaa bislo beeñ kseedy xaa meñ xtiits Dios. ¹⁴ Lēē tsi lēē Jesús bikche sey leñ kyedzy stub, lēē xaa kon tu xaa nii pcholē Levi. Alfeo nak pxosy xaa. Lēē xaa sob laañee chitizh meñ par kchilo kto meñ xcheñ aan lēē Jesús chēb lo xaa:

—Tēnal naa.

Tsigo lēē Leví kuso aan lēē xaa sinal.

¹⁵ Aan lēētyee lēē Jesús noyaw lidzy Leví. Ndaly xaa nii chuuñ jkizh meñ ni ndaly meñ ngoptol kunal. Lēē xaa kwsob lo mezh ksa xaa Jesús ni ksa xaa xpēēdscuel Jesús. ¹⁶ Per tsiñee lēē xaa fariseo ni maestre ley kon nii lēē Jesús kayawni kchēsý meñ go, lēē xaa chēb lo xpēēdscuel Jesús:

—¿Xa mod nak nii chaw xmaestre to ksa xaa nii chuuñ jkizh ni kchēsý meñ ngoptol gue?

¹⁷ Tsiñee lēē Jesús biñ kchēsý nii kwnee xaa go, lēē xaa chēb:

—Xkiiñdy meñ buen ni meñ ndaan xaa nii chuñ rmedy, sink meñ xsyakñē xkiiñ xaa nii chuñ rmedy. Per syely kyubtyaa meñ buen, sink lēēn syely kyub meñ ngoptol.

Lēē meñ xñabtiits lo Jesús

(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

¹⁸ Tu tse tawdy xpēēdscuel Juan ni xaa fariseo parñee kuuñ ksak xaa Dios. Tsigo lēē bla meñ kunabtiits lo Jesús chēb:

—¿Penak nii chawdy xaa nii no xlad Juan ni xaa nii no xlad xaa fariseo parñee kuuñ ksak Dios, per lēē xpēēdscueeloo pe xseedy xaa masyke lēē xaa ncheno wagw?

¹⁹ Tsigo lēē Jesús kwēb chēb:

—¿Pe mod lika nayak ksaan meñ nii chi lo tu kyalwtsiilña wagw par tso kyalñē meñ? Deelñee bii so xaa nii ptsiilña gon, ni tu cho chilody tso kyalñē. ²⁰ Per sitsiñ tse nii lēē xaa nii ptsiilña kyas. Tsigosy nagon schilo ksaan meñ wagw par tso kyalñē meñ.

²¹ 'Ni tu cho xkëtëdy tu ladx yoox con tublë ladx kub. Por tsi lëew tsadx, lëe ladx kub kpe aan lëew kchos ladx yoox, aan lëe laa nchos ko kak nroobre. ²² Ni nody nii ktyëe nip kub leñ kyeg kidy nii kwyoxle. Porque schilo kchos nip kub kyeg kidy, aan ntseeb xiñ nip, nikxe gaa kyeg kidyo. Por ngo no nii ktyëe nip kub leñ kyeg kub.

Lëe xpëedscuel Jesús xchoow xobxtily tse nii chakty tsiñ

(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

²³ Lëe tu tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiñ lëe Jesús sitedy tu lo kwaa nii no nonsyke xobxtily, aan lëe xpëedscuel xaa bislo xchoow xobxtily.

²⁴ Tsigo lëe xaa fariseo chëb lo Jesús:

—Buy gaanoo, ¿penak nii chuñ xpëedscueeloo nii nonguialdy kak tse nii xiladzy meñ lo tsiñ?

²⁵ Per lëe Jesús chëb:

—¿Pe karty nayak klab to laañee xñee xa beeñtsyey rey David worñee kwlaañ xaa ksa xcombañer xaa? ²⁶ Iz nii lëe Abiatar nak pxosy nii mastre non, lëe David kwsëeb leñ lidzy Dios aan lëe xaa taw kyaxtily nii nak lay nii xaktyee pxosy chaw, aan wi kchë meñ nii ksa xaa si byaan xaa kyaxtily go.

²⁷ Chëbak Jesús lo kchësy meñ go:

—Lëe tse nii chak wxiladzy byaan par meñ, per byaandy meñ par tse go. ²⁸ Por ngo, axte lo tse nii xiladzy meñ lo tsiñ xñabey mguiy nii pxaal Dios.

3

Beeñ kyak Jesús tu xaa nii mbañdy tu ña
(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

¹ Lëë Jesús kwsëëb ktoo stub. Aan lëëtyee lëë tu xaa nii mbañdy tu ña no leñ ktoo go. ² Ni lëë meñ nche kuy dyon pe syuun kyak Jesús xaa xsyakñë go tse nii xiladzy meñ lo tsiin parñee tso pe cos jkëëkiy meñ xaa. ³ Tsigo lëë Jesús chëb lo xaa nii mbañdy ña:

—Kuso aan kwso groltyee nu.

⁴ Tsigo lëë xaa kwnabtiits lo meñ chëb xaa:

—¿Pe cos nonguial kak tse nii xiladzy meñ lo tsiin? ¿Pe nonguial kantsi ñe ote ksaksi ñe saa bñech ñe yak?

Per ni tu cho kwëbty. ⁵ Tsigo lëë Jesús buy lo kchësy meñ nii nche siko aan lika blëë xaa, ni pteenë xaa porñee kon xaa nii singootyee nguiedzy styoo kchësy meñ go. Loxsy ngo lëë xaa chëb lo xaa xsyakñë go:

—Biskaa ñal.

Aan lëëw biskaa xaa. Lëë gaaw byak. ⁶ Per siñee lëë xaa fariseo pchoo siko lëë xaa bitiits ksa xaa meñ nii nak ksa rey Herodes dyon xa kuty xaa Jesús.

Lëë meñ xtyopbe chu nistoo Galilea

⁷ Lëë Jesús si chu nistoo ksa xpëëdscuel aan ndaly meñ Galilea kunal xaa. ⁸ Tsiñee lëë meñ nii no nëz Judea ni meñ nii no kyedzy Jerusalén ni meñ nii no nëz Idumea ni meñ nii ncheno stublad chu kiigwpee Jordán ni meñ nii no tyub kyedzy Tiro ni meñ nii no tyub kyedzy Sidón koknan kchësy nii chuuñtsyey Jesús, ndaly kchë meñ go kukuy. ⁹ Por ngo lëë xaa chëb lo xpëëdscuel xaa nii nyub xaa tu barkw parñee ndaagwty meñ xaa. ¹⁰ Porñee beeñ kyak xaa ndaly meñ xsyakñë, aan kchësy meñ chas xkyë lady xaa par señ meñ xab xaa.

¹¹ Aan tsiñee lëë kyalbini mal chan Jesús, xsoxibo chuptysyew xñeew:

—¡Lii nak Xiñ Dios!

¹² Per lëë Jesús kwnabey nii nyeedyo cho nak xaa lo meñ.

Lëë Jesús xkwe ksa tsiipchop xpëëdsfuel

(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

¹³ Loxsyen ngo lëë Jesús si tu kiy. Siko lëë xaa kwtsyetsy meñ nii kwlaañtyee styoo xaa aan lëë meñ go big lo xaa. ¹⁴ Aan lady kchësy meñ go kwle xaa tsiipchop xaa go tsikluuy xtiits Dios. ¹⁵ Ni lëë xaa ptee kyalxñabey lo xaa par kwii xaa kyalbini mal. ¹⁶ Lëë ksa lë xaa nii kwle xaa nrri: Simoñ, xaa nii kwloolë xaa Pedre, ¹⁷ Jacob ni betsy wiñ xaa Juan. Xiñ Zebedeo nak xaa chop xaa. Boanerges kwloolë Jesús xaa. (Tiits ko nak sinak nii xñee ñe Xiñ Nkwsiy.) ¹⁸ Ni kwle xaa Ndrësy ni Felip ni Bartolomé ni Mateo ni Max ni Jacob xiñ Alfeo, ni Tadeo ni Simoñ, xaa nii kwyo lady tub tiy meñ nii pcholë Cananista, ¹⁹ ni Judas Iscariote, xaa nii byub mod pkaa Jesús lo xaa xñabey.

Lëë meñ xñee nii xaatox nakni Jesús

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

²⁰ Loxsyen ngo lëë Jesús byo leñ yu nii xkwës xaa ksa xpëëdsfuel xaa aan lëë meñ ptyopbe stub. Por ngo nii byobty nyaw xaa ksa xpëëdsfuel xaa.

²¹ Tsiñee lëë meñ lidzy Jesús biñ nii lëë Jesús so siko, lëë me kwey par kyoy me xaa, porñee ndaly meñ xñee nii lëë Jesús chak wety.

²² Wi maestre ley nii nak xaa Jerusalén ptsiñ xñee:

—Beelzebú, xaa nii xñabey lo kyalbini mal, nakni xaa ni xtee tiitspey lo xaa par kwii xaa kyalbini mal.

²³ Tsigo lëë Jesús kwtsyetsy kchësy meñ go aan lëë xaa pso tu cuent par kuuñ kseedy xaa chëb xaa:

—¿Xa kchilo xaatox kwii saa xaatox? ²⁴ Tu kyedzy nii nak chop tiy chilody ktiyo. ²⁵ Ni tu meñ wldzy nii nak chop tiy chilody ktiy me. ²⁶ Singo gak nak xaatox deel kak xaa chop tiy ni ktily lsa xaa. Chilody ktiy xaa, sink sikootyee lëë xcuent xaa kyal.

²⁷ 'Ni tu cho chilody sëëb leñ lidzy tu meñ nii ntseeb par koy xaa xcheñ xaa, sink klo no nii kxituu kazh xaa xaa. Xakxe singo schilo koy xaa nii klyaañtyee styoo xaa.

²⁸ 'Lëen xñeli kazh lo do nii stsily Dios kchë xtol meñ ni kchë cos yox nii kñee meñ lo Dios. ²⁹ Per lëë meñ nii kñeenë Kyalbini Ntson cheñ Dios kpildy xtol meñ go. Tugak tso xtol meñ go.

³⁰ Kchësy nrïi kwnee Jesús porñee kwnee meñ nii kyalbini mal nakni xaa.

Xñaa Jesús ni betsy xaa

(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

³¹ Tsiñee lëë xñaa Jesús ni betsy xaa ptsiñ, lëë xaa kwche ley aan lëë xaa pxaal mandad sitsyetsy Jesús. ³² Tsigo lëë meñ nii nche sob kyako kwi Jesús chëb:

—Lëë xñaal ni betsyoo nche ley xyub lii.

³³ Per lëë xaa kwëb chëb xaa:

—¿Cho nak kaa tnan ni betsyaa?

³⁴ Loxsye ngo lëë xaa buy lo kchësy meñ nii nche sob kyako kwi xaa aan lëë xaa chëb:

—Meñ re nak tnan ni betsyaa. ³⁵ Porque kchësy meñ nii chuuñtsyey nii chakladzy Dios, meñ go nak betsyaa, psyañaa ni tnan.

4

Xcuent ngon

(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Lëë Jesús bislo bluuy xtiits Dios chu nistoo stub. Aan como lëë meñ ptyopbe, lëë Jesús kwyo tu leñ barkw nii so siko aan lëë xaa kwsob leeño. Lëë meñ kwche chu nis. ² Tsigo lëë xaa bislo beeñ kseedy xaa meñ nonsyke con cuent. Aan lo xiwseedy xaa xñee xaa:

³ —Kol kon tu xcuent ngon nii pchoo kwey kon. ⁴ Aan tsiñee lëë xaa bislo lo wlaal xob, grol xoob xaa byab kexka chu nëz aan kuktop kaa mguño. ⁵ Lëë stub lugar lëë xob byab lady kyo laañee nchedy ndaly yu. Blyëëdy pchukë xob ko lyu porñee nxijty kwyow. ⁶ Per tsiñee lëë ngbidz kwlañ, lëë ngbidz psaayo, aan como kindy luw lëëw pidzy. ⁷ Lëë stub lugar lëë xob byab lady yakitsy aan lëë yakitsy kwroob aan lëëw kwtiño koktyo. ⁸ Per lëë stub lugar lëë xob byab laañee neely lyu aan lëëw kwroob. No ladyo kwsob tsongalyo ni tu kyoowo. Buen koko.

⁹ Aan loxsye ngo lëë Jesús chëb:

—Kchësy to siñee chakladzy to kyeñ do, kol jkëëtyag.

Lëë xpëëdscuel Jesús xñabtiits penak nii nonsyke con cuent chuuñ kseedy Jesús

(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Tsiñee lëe Jesús byaan nonsy, lëe kchësy meñ nii nak ksa xaa ni ksa tsiipchop xpëedscuel xaa kwnabtiits chëb:

—¿Xa nak cuent nii lox psool?

¹¹ Tsigo lëe xaa kwëb chëb xaa:

—Kchë lo meñ tiemp gon kwyolan xa nak xkyalwnabey Dios. Lëe na lëew xluuy xaa lo do. Per lëe meñ nii nche tublad nonsyke con cuent no nii kseedy meñ go ¹² parñee nikxe xaapee kuy meñ go, per kandy me, ni nikxe mastre kon meñ go, per kyeñdy me, ni parñee kpikchedy styoo meñ go lo Dios tsiin ktsily Dios xtol meñ go.

*Lëe Jesús xñee xa nak xcuent ngon
(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)*

¹³ Lëe Jesús chëb:

—¿Xyeñdy to cuent re lë? ¿Xa kyeñ do nii sëedre tsigo? ¹⁴ Lëe meñ nii chan xob nak sinak meñ nii xluuy xtiits Dios. ¹⁵ No meñ nii nak sinak xob nii byab lo nëz, nii chon xtiits Dios, aan xlyëëdyak lëe xaatox chiklaats nii bñaa leñ styoo meñ go. ¹⁶ No gaa meñ nii nak sinak xob nii blyaal lady kyo, nii xle chon xtiits Dios, ¹⁷ per como kindy luw xsyob lidyo. Singo nak meñ go tsiñee chan meñ go nii lëe kyalnë sëed por xtiits Dios. Xchoso gaa styoo meñ go. ¹⁸ No gaa stubla meñ nii nak sinak xob nii blyaal lady yakitsy, nii chon xtiits Dios, ¹⁹ per mastre sini kchë cos lo kislyu re kik meñ go. Choki meñ go kap kchëlo cos, per xaktyee xkëëtiw. Kchë ngo xsyëëb leñ styoo meñ go aan xkiño xtiits Dios, ni xkaw jkiñ meñ go lo Dios. ²⁰ Per no gaa meñ nii chon xtiits Dios aan xniladzyo. Aan chak meñ go sinak kok xob nii blyaal laañee neely lyu. No meñ

go nak sinak xob nii kwsob kalyptsii xob lady, ni tsongaly xob, ni tu kyoow xob.

Xcuent bini
(Lc. 8:16-18)

²¹ Ni chëbak xaa:

—¿Pe mod xyoooy tu bini nayak parñee tsow leñ tu cajón o leñ lon gaa? Lëdyo gon. Klaa xsyob tu bini parñee ksaaniw. ²² Por nody ni tu cos nii chak tsilaan nii kchukëdy, ni nody ni tu cos ngueetsy nii kak ndoondy. ²³ Kchësy to siñee chakladzy to kyeñ do, kol jkëëtyag.

²⁴ Ni chëbak xaa:

—Kol ksal nii xkëëtyag to, porque sinak nii xsee gak to chan do xcombañer do, singo gak ksee Dios kan xaa lëë do, ni stsiibre xaa stublaw loo go. ²⁵ Por meñ nii chap palalo, lëë Dios kteerew. Per lëë meñ nii pe chpty, lëë Dios kla axte nii wiñ nii chapsye meñ go.

Xcuent xob nii xroob

²⁶ Ni chëbak Jesús:

—Nak laañee xñabey Dios sinak tu xaa nii xlaal xob. ²⁷ Loxsye ngo lëë xaa xyey kuutkesy aan tsi lëë lyu xyaani lëë xaa chische, xtye kyool ni xtye tse, per nandy xaa dyon xa kwlañ xroob xaa ni xa kwroobo. ²⁸ Aan xaly lyu xroobo xob. Klo xlyañ xikwo. Loxsye ngo lëëw xchukë to aan xlyëëdyak lëëw xsyo xob. ²⁹ Aan tsiñee lëëw lox chal, lëë xaa chiktopo, porñee lëë xtiemp kwlaap kol.

Xcuent medzy martas
(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

³⁰ Ni chëb Jesús:

—¿Pe cos nak sinak laañee xñabey Dios dyon, ni pe cos chak si chako? ³¹ Nako sinak tu medzy martas nii xñaa lo kislyu. Lëë medzy ko nak tu medzy nii mastre wiich lo kislyu. ³² Per tsiñee lëëw lox xñaa, xroobo aan mastre chak ngolo lo kchësy kizh. Chak nxii xikwo ni axte mguñ schilo ko xipchoos lo xingalo.

Lëë Jesús xñee penak nii nonsyke con cuent chuun kseedy xaa
(Mt. 13:34-35)

³³ Nonsyke con cuent beeñ kseedy Jesús meñ, axte laañee byeñ xaa nii schilo kyeñ meñ. ³⁴ Per ni tu pe bluuydy xaa singosy, sink nonsyke con cuent, nikxe tseyladzy xñee xaa xa nak cuent ko lo xpëëdschuel xaa.

Lëë Jesús xkwëes me nii xpi lo nistoo
(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

³⁵ Tsiñee lëë lyu pkyey misme tse go, lëë Jesús chëb lo xpëëdschuel:

—Kol tsoo stublad chu nistoo.

³⁶ Tsigo lëë xpëëdschuel Jesús psaan meñ, aan lëë xaa sini Jesús leñ tu barkw nii nol Jesús. Aan wi stubla barkw si ksa xaa. ³⁷ Per lëë tu me dox bislo xpi xchëp barkw, aan lëë nis bislo chisoli xchoon leñ barkw. Singo lëë barkw no kyatsë nis. ³⁸ Aan lëë Jesús nixyesy xan barkw ngookwsye xaa tublë yag. Lëë xpëëdschuel xaa beeñ kna xaa chëb xaa lo xaa:

—¡Maestre! ¿Pe xyeñdyoo nii lëë no kety lo nis re?

³⁹ Tsigo lëë Jesús kuxche aan lëë xaa kwëntseeb lo me ni lëë xaa chëb lo nistoo:

—¡Kwlës! ¡Tsesy!

Lëe me kwlës aan tsesy byak. ⁴⁰ Loxsyë ngo lëe Jesús chëb lo xpëëdsuel:

—¿Penak xtsyeb to? ¿Pe karty kap to Dios confians?

⁴¹ Per loñee singootyee bii xtsyeb xpëëdsuel Jesús, lëe xaa xñabtiits lsa xaa lo xcombañer xaa xñee xaa:

—¿Cho nak xaa re nii axte me ni nistoo xsoob xtiits xaa?

5

Meñ kyedzy Gerasa nii no tu kyalbini mal leñ styoo

(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

¹ Lëe xaa ptsiñ stublad chu nistoo laañee nak xtañ meñ Gerasa. ² Aan siikñee lëe Jesús byedy leñ barkw, lëe tu xaa nii no tu kyalbini mal leñ styoo big lo xaa. Leñ paa pchoo xaa go ³ porñee leeño no xaa. Ni tu cho chilody kxituu xaa nikxe con caden. ⁴ Ndaly vuilt pxituu meñ niy xaa ni ña xaa con caden, per pchug xaaw. Ni tu cho chuñdy gan lo xaa. ⁵ Xkyënsë xaa kyool yutsye tyub kiy ni leñ paa chuptyë xaa ni chiswee xaa xaa con kyo. ⁶ Per tsiñee lëe xaa kon Jesús, sitre bii sëed Jesús, lëe xaa kwloo corr aan lëe xaa psoxib lo Jesús ⁷ aan chuptyë xaa xñee xaa:

—¿Penak xkaaloo naa, Jesús Xiñ Dios nii sob kpaa? Ni nlipee gaa nawo xñabaa lool nii ksaksidyoo naa.

⁸ Singo xñee xaa porñee lëe Jesús chëble:

—¡Kyalbini mal, psaan mguiy gue!

⁹ Tsigi lëe Jesús kwnabtiits lo xaa chëb:

—¿Cho lel busy?

Lëë xaa kwëb chëb xaa:

—Ndaly lën porñee ndaly nak noo.

¹⁰ Aan mban xñee kyalbini mal go lo Jesús nii kwiidy Jesúsó tañ go. ¹¹ Aan como kex xan kiy go ncheyaw tubtsoon ngutsy, ¹² lëë kyalbini mal go kwnab lo Jesús chëb:

—Pxaal noo lo ngutsy nii nche ske ni blaa syëëb noo leñ ma.

¹³ Lëë Jesús ptee tiitspey, aan lëë kyalbini mal go pchoo leñ styoo nguüy go aan lëëw kwsëëb leñ kchë ngutsy ko. Xkaa ngutsy ko siik chop mily. Kchësy ma kwloo corr kwsëëb ma lo nistoo aan lëë ma kuty.

¹⁴ Tsigo lëë meñ nii nche nap ngutsy ko pchoo wxooñ kukni tiits kyedzy dyon xa kok tañ. Aan lëë meñ kukuy dyon pe cos kok. ¹⁵ Aan tsiñee lëë meñ ptsiñ laañee so Jesús, lëë meñ kon xaa nii kwyo kyalbini mal styoo. Lëë xaa sob, nakw xab xaa ni mbëë nyaani chak xaa. Lëë meñ ptsyeb, ¹⁶ ni lëë meñ nii kon xa kok xaa nii kwyo kyalbini mal go leñ styoo ni xa kok ngutsy, bitiitso lo kchësy meñ. ¹⁷ Tsigo lëë meñ bislo kwnab nii kpi Jesús xtañ meñ go.

¹⁸ Tsiñee lëë Jesús ptsiñ laañee so barkw, lëë xaa nii kwyo kyalbini mal styoo go kokladzy nyinal xaa. ¹⁹ Per kwnëdy Jesús, sink lëë xaa chëb lo xaa:

—Byey, kujkan meñ liidzyoo, aan bitiits xa beeñ kyak Dioosoo, ni xa pkëstyoo xaa lii.

²⁰ Lëë nguüy go sey, aan lëë xaa bislo bitiits xaa tyub nëz Decápolis xa beeñ kyak Jesús xaa. Aan kchësy meñ psee.

*Xiñ Jairo ni kwnaa nii kwseñ xab Jesús
(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)*

²¹ Tsiñee lëë Jesús ptsiñ stublad chu nistoo con barkw, lëë meñ ptyopbe aan lëë xaa kwso chu nistoo. ²² Lëëtyee lëë xaa so siko tsiñee lëë tu xaa nii xñabey leñ ktoo nii lë Jairo ptsiñ. Tsi lëë xaa kon Jesús, lëë xaa psoxib ²³ aan mban kwnee xaa lo Jesús chëb xaa:

—Lëë xiñaa noyety. Të kxoboo ñal lady me tsiin kyaktsey me ni kpañ me.

²⁴ Lëë Jesús sinal xaa ni ndaly meñ kunal, aan lika xtaagw meñ Jesús. ²⁵ Lady kchësy bñechtoo go no tu kwnaa nii kokle tsiipchop iz xsyakne me, xchoo me cheñ. ²⁶ Mban kwtedy me. Ndaly lo meñ nii chuñ rmedy kwey me. Xaktyee kukxiñ me kchë xtumi me aan kokty me rmedy. Lëël mastre kok xkyalkits me. ²⁷ Tsiñee lëë me biñ nii lëë meñ xseety Jesús, lëë me big nëz xitsy Jesús lady meñ aan lëë me kwseñ xab xaa. ²⁸ Porñee nladzy me: “Comñee jkaa seeñaa xab Jesús lëen kyak.” ²⁹ Aan wor go kazh lëë xcheñ me byag. Aan axte mbëë byaan lady me byeñ me nii lëë me byak. ³⁰ Lëë Jesús byeñ nii lëë xaa beeñ tu kyalntson, aan lëë xaa byoogw xuy xaa lo meñ xñee xaa:

—¿Cho kwseñ xabaa?

³¹ Tsigo lëë xpëëdscuel xaa chëb:

—Chanoo name nii lëë meñ xtaagwoo aan xñabtiitsoo, xñeel: “¿Cho kwseñ xabaa?”

³² Per lëë Jesús bii buy tyuxlad kwi parñee kan xaa dyon cho kwseñ xab xaa. ³³ Tsigo lëë kwnaa go xisy me ni xtsyeb me porñee nan me lëë me kwseñ xab Jesús. Lëë me kuksoxib lo xaa aan lëë

me bitiits penak nii beeñ me singo. ³⁴ Tsigo lëë Jesús chëb:

—Xiñ, porñee bniladzyoo naa ngo nii lëël byak. Byey. Pe tsinidre kikoo. Lëël byakle.

³⁵ Lëë Jesús bii nonee tsiñee lëë bla meñ nii pchoo lidzy xaa nii xñabey ktoo ptsiñ chëb lo pxosy mëed kwnaa go:

—Lëë xiñoo tse lox kuty. ¿Penak nii xko tsiñoo lo maestre?

³⁶ Per lëë Jesús koñee psaldy xaa meñ go lëë xaa chëb lo xaa nii xñabey ktoo:

—Ktsyeebtyoo. Bniladzy sye naa.

³⁷ Aan blaady xaa nyinal meñ. Xaktyee Pedre, Jacob ni Juan, betsy Jacob kunal. ³⁸ Tsiñee lëë xaa ptsiñ lidzy xaa nii xñabey ktoo, lëë xaa kon xa nche kxoly meñ ni xa ncheyoon meñ ni nche kteenë gaa meñ. ³⁹ Lëë xaa kwyo yu aan lëë xaa chëb:

—¿Penak singueetyee noyak nxoly do ni choon do singueetyee? Kujty mëed kwnaa gue, sink lëë me nixyesy.

⁴⁰ Pxidzyni meñ Jesús, per lëë xaa kwlii kchësy meñ yu. Aan lëë xaa byaan ksa xaa pxosy me ni xñaa me ni xaa nii ksa xaa si. Aan lëë xaa kwsëëb laañee nix mëed kwnaa go. ⁴¹ Lëë xaa kwseñ ña me aan lëë xaa chëb:

—Talita, cum. (Tiits ko nak sinak nii xñee ñe: Mëed wiñ, lool xñen, kuxche.)

⁴² Wor go kazh lëë mëed kwnaa nii chap tsiip-chop iz kuxche aan lëë me bislo kwsë me. Aan kchësy meñ nii nche siko psee. ⁴³ Per lëë Jesús chëb kazh nii ni tu cho lo nyëbty meñ gow. Loxsy ngo lëë xaa chëb:

—Kol ktee nii kaw me.

6

Lëë Jesús chi kyedzy Nazaret

(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

¹ Lëë Jesús bi siko aan lëë xaa kwey mer xkyedzy xaa ksa xpëëdscuel xaa. ² Tsi lëë tse nii xiladzy meñ lo tsiñ kol, lëë Jesús bislo been kseedy xaa meñ leñ ktoo. Tsiñee lëë kchësy meñ biñ xiwseedy Jesús, ntseeb psee meñ. Aan xñabtiits lsa meñ lo xcombañer xñee meñ:

—¿Pa pseedy xaa kchësy cos re? ¿Pa xkwii xaa kchë wseedy ke ni kchë kyalntson nii chuñ xaa? ³ ¿Pe lëdy lëë carpinter ngue nayak? ¿Ni pe lëdy xiñ Mariy nayak nak xaa ni betsy xaa nak Jacob, José, Judas ni Simoñ? ¿Ni pe lëdy nayak wi kchë psyañ xaa ncheno lady no nu?

Por ngo koklasty meñ nsal meñ xaa. ⁴ Per lëë Jesús chëb:

—Laañee xkaatyee xsal meñ tu profet, per xsaldy meñ tu profet nii nak xaa xkyedzy meñ ni meñ lidzy meñ.

⁵ Ni tu kyalntson pchilody nyuuñtsyey xaa siko, xaktyee bla lady meñ xsyakñë pxob xaa ña xaa ni been kyak xaa. ⁶ Aan ntseeb psee xaa porñee bnilasty meñ xaa.

Lëë Jesús xaal xpëëdscuel xluuy xtiits Dios

(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

Kunsë Jesús kchë kyedzy nii nche kex siko xluuy xaa xtiits Dios. ⁷ Tsigo lëë xaa kwtsyetsy ksa tsiipchop xpëëdscuel xaa aan lëë xaa pxaal xaa chop kaa chop kaa xaa loxsye ptee xaa tiitspey lo xaa par kwii xaa kyalbini mal. ⁸ Ni chëb kazh xaa nii ni tu pe koydy xaa par nëz, xaktyee tublë yag

nii ksoxka xaa. Ni chëb xaa nii nody koy xaa bols ni kyaxtily ni tumi. ⁹ Ptee xaa tiitspey kwë lab xaa, per pteejty xaa tiits nii nyoy xaa ladx parñee ntsyëë xab xaa. ¹⁰ Ni chëb xaa:

—Tsiñee ktsiñ do tu yu, kol kwës siko axte nii kpi do kyedzy ko. ¹¹ Aan deelñee ktsiñ do tu laañee kneesty meñ laa kwës to ni kaklasty meñ kon xiwseedy to, kol kchoo siko aan kol kwib yu nii xña niy do parñee kyeñ meñ nii no xtol meñ.

¹² Tsigo lëë xpëëdscuel xaa pchoo xñee lo meñ: Kol ktikche styoo do lo Dios. ¹³ Ni kwlii xaa ndaly kyalbini mal ni kwtëëb xaa meñ xsyaknë aceit aan lëë meñ xsyaknë byak.

Xkyalkuty Juan, xaa nii pchoobnis meñ

(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

¹⁴ Lëë rey Herodes biñ kchë kyalntson nii chuuñtsyey Jesús, porñee nonsyke lë Jesús xseety meñ tyub tañ go. Aan xñee rey Herodes:

—Lëë Juan, xaa nii pchoobnis meñ pañ. Por ngo nii chuñ xaa kchë kyalntson gue.

¹⁵ Lëë stubla meñ xñee:

—Lëë profet Elías ngue.

Lëë stubla meñ xñee:

—Tu profeto sinak kchësy profet nii biid tiemp.

¹⁶ Per tsiñee lëë rey Herodes biñ kchësy ngo, lëë xaa chëb:

—Lëë Juan ngue. Naa kwnabey kwchug kik Juan aan na lëë xaa pañ.

¹⁷ Porsye Herodías lëë rey Herodes kwnabey pkaa Juan ni lëë xaa kwnabey pxituu Juan con caden leñ skiib. Herodías kok tsiil Felip, betsy Herodes, per lëë Herodes ptsiilña me. ¹⁸ Aan lëë Juan tugak xñee lo Herodes:

—Nody nii tsonil tsiil betsyoo.

¹⁹ Tsigo lëë Herodías bislo blëëni Juan aan kokladzy me nyuty me Juan. Per pchilody me ²⁰ porñee ptsyeb Herodes Juan, porñee koknan xaa nii tu meñ buen Juan ni tu xaa nii chuuñ ksak Dios nak Juan. Ngo nii kokni xaa Juan. Nikxe gaa nii tsiñee biñ xaa xtiits Juan byeñdy xaa pe nyuñ xaa, per tyub styoo xaa pkëëtyag xaa xtiits Juan. ²¹ Per lëëw ptee tiits lo Herodías tse nii lëë Herodes ptsiil iz. Lëë xaa beeñlo tu niskwaan par kchë xmeñ xñabey xaa ni par meñ nii xñabey lo xsoldad xaa ni par kchësy meñ non nii kwyo Galilea. ²² Lëë xaa no wagw tsi lëë xiñtsyaap Herodías kwsëëb, aan lëë me bislo byëë me. Tirak ptsiladzy Herodes xiwyëë me ni wi kchë xaa nii ksa xaa ncheyaw ptsiladzyo. Loxsyë ngo lëë Herodes chëb lo me:

—Kwnab nii klyaañtyee styool lon aan na knet-syno.

²³ Aan lëë xaa pkon Dios chëb xaa:

—Snetsyaa nii kñabtyoo, nikxe kñaboo grol tañ nii xñabeyaa.

²⁴ Lëë me pchoo aan lëë me kwnabtiits lo xñaa me chëb me:

—¿Pe cos kñabaa?

Aan lëë xñaa me kwëb chëb:

—Kwnab kik Juan, xaa nii xchoobnis meñ.

²⁵ Tsigo lëënlëdy kwsëëb me laañee sob rey aan lëë me chëb:

—Chakladzyaa nii nina kazh kneetsyoo kik Juan, xaa nii xchoobnis meñ. Kxoobo tu leñ plat.

²⁶ Tsigo mban kok rey. Per xaw lëë xaa pkonle Dios xña lo kchësy meñ, koklasty xaa nga xaa nii kwnab me. ²⁷ Loxsyë ngo lëë xaa pxaal tu soldad

kuxi kik Juan. ²⁸ Aan lëe soldad kwey leñ skiib, pchug kik Juan aan lëew kuni xaa xoobo leñ tu plat. Lëew ptee xaa lo xiñtsyaap Herodías aan lëe me pteedyo lo xña me.

²⁹ Tsiñee lëe xaa nii nak ksa Juan koknano, lëe xaa kuklis xcuerp Juan aan lëew pkeetsy xaa.

Lëe Jesús xyaan kaay mily meñ

(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

³⁰ Loxsye ngo lëe ksa xaa nii pxaal Jesús ptsiñ aan lëe xaa bitiits kchësy nii beeñtsyey xaa ni bluuy xaa. ³¹ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Kol tē tsiin kyo no nonsy no kxiladzy no xisy tu laañee cho kindy.

Porñee si siid meñ nii xyobty kaw xaa. ³² Tsigo lëe xaa kwyo barkw ksa xpëedscuel xaa aan lëe xaa si tu laañee cho kindy. ³³ Per ndaly meñ kon si xaa aan lëe meñ byumbey Jesús. Tsigo kchësy meñ nii no kchë kyedzy nii nche tañ go kwey siko, aan klo meñ ptsiñ lo xaa. ³⁴ Tsiñee lëe Jesús byety leñ barkw, lëe xaa kon kchë bñechtoo nii nche, aan lëe xaa pkëstyoo kchësy meñ go porñee nche kchë meñ go sinak xkwe mëkwxily nii kindy cho kyënap. Aan lëe xaa bislo bluuy xaa ndaly cos lo meñ go. ³⁵ Lëe tse ptsyel tsi lëe xpëedscuel xaa big lo xaa chëb:

—Lëe tse ptsye aan ni tu cho kindy nu. ³⁶ Psonëz meñ parñee tsi meñ tañ ni kchë kyedzy nii nche kexka tsiin si meñ nii kaw.

³⁷ Per lëe Jesús kwëb chëb:

—Kol ktee nii kaw meñ wo.

Tsigo lëe xaa chëb:

—¿Pe chakladzyoo nii kyosyuuy noo chop ky-oow denario kyaxtily par kaw meñ re?

³⁸ Tsigo lëe Jesús chëb:

—¿Blak kyaxtily noy do? Kol tsikuy dyon.

Tsiñee lëe xaa bikche chëb xaa:

—Kaay kyaxtily schop mël.

³⁹ Tsigo lëe xaa kwnabey kwsob meñ tubtsoon gaa meñ lo kixkiy. ⁴⁰ Aan lëe meñ kwsob. Tubtsoon gaa meñ no laa kwsob tu kyoow meñ, no gaa laa kwsob choowptsii meñ. ⁴¹ Loxsyë ngo lëe Jesús kwseñ ksa kaay kyaxtily go ni chop mël go, aan lëe xaa blëp lo kpaa. Lëe xaa ptee skizh lo Dios. Tsigo lëe xaa beeñ grol kyaxtily go aan lëew pteedy xaa lo xpëëdschuel xaa parñee kiisy xaaw lo meñ. Wi chop mël go kwtiisy xaa kchë lo meñ. ⁴² Kchësy meñ taw axte laañee byëly meñ. ⁴³ Aan tsiñee lëe wagw kwlox, bii ptyop tsiipchop tskwidy kyaxtily nii byaan ni mël. ⁴⁴ Aan lëe meñ nii pchilosy pkab lady kchë meñ nii taw, pkab kaay mily xaapkiy.

Lëe Jesús xsyë lo nis

(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ Loxsyë ngo lëe Jesús blëp xpëëdschuel barkw parñee tekë xaa nistoo klo xaa, ktsiñ xaa Betsaida mentre lëe Jesús bii no ksonëz meñ. ⁴⁶ Aan tsiñee lëe xaa lox psonëz meñ, lëe xaa si tu kiy par kutiit-sni xaa Dios. ⁴⁷ Tsiñee lëe lyu lox pkyey lëe barkw tse si groltyee nistoo. Aan lëe Jesús bii so chu nis nonsy. ⁴⁸ Lëe xaa kon nii në si barkw porñee singootyee xchëep mew. Lëe wor silytoo lëe xaa sisë lo nis nëz laañee si barkw, aan kokladzy xaa ndyenech xaa.

⁴⁹ Per tsiñee lëe xpëëdschuel xaa kon nii lëe xaa xsyë lo nis, nladzy xaa tu pesyo. Aan kchësy xaa

kwchuptsyë ⁵⁰ porñee kchësy xaa kon Jesús aan ptsyeb xaa. Per lëë Jesús kwnee chëb xaa:

—¡Kol kak ndaan; naaw, ktsyebty to!

⁵¹ Tsigo lëë xaa byëp barkw aan lëë me kwlës. Ni lëë xpëëdscuel xaa psee ⁵² porñee byeñdy xaa kyalntson nii beeñtsyey Jesús worñee kwtiisy Jesús kaay kyaxtily lo meñ, porñee bii nguiedzy styoo xaa.

Lëë Jesús chuuñ kyak meñ xsyakñë leñ kyedzy Genesaret

(Mt. 14:34-36)

⁵³ Lëë xaa kwtekë nistoo aan lëë xaa ptsiñ xtañ meñ Genesaret. Siko lëë xaa pxituu barkw chu nistoo. ⁵⁴ Siikñee lëë xaa byety barkw, lëë meñ byuumbey Jesús. ⁵⁵ Aan pchoo wxooñ kchësy meñ kyedzy nii nche nëz tañ go ptsiñni meñ xsyakñë kë yag laañee biñ meñ so Jesús. ⁵⁶ Aan laañee xtsiiñtyee Jesús, nikxe kyedzy ngolo, kyedzy wiñ gaaw, o tañ gaaw, xkweek meñ meñ xsyakñë nëz aan xñab meñ nii klaa Jesús señ meñ xsyakñë xab xaa. Aan kchësy meñ xsyakñë nii pkaa kwseño byak.

7

Cos nii chuñ xtol meñ

(Mt. 15:1-20)

¹ Lëë xaa fariseo big lo Jesús ksa xaa tubtsoon maestre ley nii sëed Jerusalén. ² Tsiñee lëë xaa kon nii lëë bla xpëëdscuel Jesús ncheyaw aan kwtiibty xaa ña xaa sinak chuuñtsyey xaa fariseo, lëë xaa kwneenë xaa. ³ Porñee lëë xaa fariseo ni kchë meñ Israel sinal kchë xmod pxusykoltoo nii kawdy xaa deelñee kiib nyë kazhty xaa ña xaa. ⁴ Ni tsiñee chi

xaa wsi lo kiy, tsi lëë xaa xpikche, chawdy xaa deelñee tsadx kazhty ña xaa. Ni ndalyre gaa costumbre nii byaani xaa sinak nii tsadx vas, kandy ni ntsyëë kiib nii xkiiñ xaa. ⁵ Por ngo lëë xaa fariseo ni maestre ley kwnabtiits chëb:

—¿Penak nii sinaldy xpëëdsceueloo xcostumbre pxusykoltoo no, sink koñee chaw xaa con ña peedy xaa?

⁶ Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—Nli gak xtiits Dios nii kwnee profet Isaías worñee pkëë xaa xa nak to. Chëb xaa:

Tsiñee xñeesy meñ, sootee nii nli xsal meñ naa,
per sinidy kik meñ ksoob xtitsaa.

⁷ Pe nandy chool meñ lay lon,
por xluuy meñ xiwseedy meñ sinak nii nyako
xtiits Dios.

⁸ Ni lëë do xsaan nii xñabey Dios par tsinal do xcostumbre saa bñech to.

⁹ Chëbak xaa:

—¿Penak nii xsaan do nii xñabey Dios tublad par tsinal do xcostumbre to? ¹⁰ Lëë pxusykoltoo no Moisés gon chëb: “Psal pxoosyoo ni xñaal”, aan “Meñ nii ktsiibtee pxosy o xñaa gaa iipñee sety meñ go.” ¹¹ Per lëë do xñee nii schilo këb meñ lo pxosy o lo xñaa gaa: “Chilody kuñaa to yudar porque lëen ko kon kchësy nii chaapaa lo Dios.”

¹² Ni xñee gak to nii meñ nii këbsye sinrii, nodre ni kuñ meñ go xyudar pxosy o xyudaar gaa xñaa.

¹³ Singo mod lëë do xsaanlyu xtiits Dios nii xñabey par tsinal do kchë costumbre nii byaani do ni nii ksaan do. Ni ndalyre gaa stubla cos nii singo nak chuuñtsyey do.

¹⁴ Lëe Jesús kwtsyetsy meñ stub aan lëe xaa chëb:

—Kol kon nii kñen kchësy lo do ni kol kyeño:

¹⁵ Ni tu cos nii xtyaaw chuñdy xtol meñ. Sink kchë cos mal nii xsya leñ styoo meñ chuñ xtol meñ. ¹⁶ Kchësy to siñee chakladzy to kyeñ do, kol jkëëtyag.

¹⁷ Tsiñee lëe Jesús lox psonëz meñ, lëe xaa byo leñ yu nii xkwës xaa aan lëe xpëëdsuel xaa kwn-abtiits xa nak cuent nii lox pso xaa. ¹⁸ Tsigo lëe xaa chëb:

—¿Pe ni lëe do nayak xyeñdy? ¿Chondy to nawen nii ni tu nii chaw meñ chuñdy xtol meñ ¹⁹ por xsyëëbtyo xkylambañ meñ, sink leñsy meñ chit-edyo, xlyëëdyak lëew xchoo?

Sinrii mod lëe xaa bluuy nii schilo kaw meñ kchëlo nii xtyaaw. ²⁰ Ni chëb xaa:

—Kchë cos mal nii xsya styoo meñ chuñ xtol meñ. ²¹ Porque leñ styoo meñ xsya cos yox, ni leñ styoo mguiy xlyañ nii lëe xaa kityni tu kwnaa aan karty ktsiilña xaa chop xaa me, ni leñ styoo meñ xlyañ nii lëe meñ kwan, ni leñ styoo meñ xlyañ nii lëe meñ kuty. ²² Leñ styoo meñ nii nol tsiil xlyañ kyub stu kwnaa o stu mguiy gaa, ni leñ styoo meñ xlyañ nii lëe meñ tsoki, ni nii lëe meñ kuuñtsyey cos yox, ni kyalwkëti, ni kchë cos mal, ni kyalmbidy, ni tiits kizh, ni kyalnyats, ni leñ styoo meñ xsya tol. ²³ Kchësy cos re xchoo leñ styoo meñ aan chuño xtol meñ.

Tu kwnaa sit nii bniladzy Jesús

(Mt. 15:21-28)

²⁴ Tsi lëe Jesús bi siko, lëe xaa si kyedzy nii lë Tiro aan lëe xaa kwsëëb tu leñ yu. Koklasty

xaa nii cho nyaknano, per pchilody nyolan xaa.
²⁵ Aan blyëëdy lëë xña tu mëed kwnaa nii no tu kyalbini mal styoo koknan nii lëë xaa ptsiñ kyedzy ko. Lëë me kwey aan lëë me psoxib lo Jesús.
²⁶ Meñ Sirofenicia nak me, xñee me tiits griego. Lëë me kwey lo Jesús aan lëë me kwnab nii kwii xaa kyalbini mal leñ styoo xiñtsyaap me. ²⁷ Per lëë Jesús chëb:

—Blaa kaw klo mëed porque buendyo nii kla ñe kyaxtily lo mëed aan ktee ñew lo mëkw.

²⁸ Tsigo lëë me kwëb chëb me:

—Nli, xey, xñeel, per axte wi mëkw chaw nii byuy nii xlaal mëed leñ mezh.

²⁹ Tsigo lëë Jesús chëb:

—Buen kwneel. Schilo kyeyoo. Lëë kyalbini mal go tse pchoo leñ styoo xiñtsyaapoo.

³⁰ Tsiñee lëë kwnaa go ptsiñ lidzy, lëë xiñtsyaap me nixsye lo lon, per lëë kyalbini mal go tse pchoo.

Lëë Jesús chuun kyak tu meñ nii chondy ni xñeedy

³¹ Lëë Jesús bi gak nëz Tiro aan lëë xaa kwt-edy nëz kyedzy Sidón ni bla kyedzy nii nche nëz Decápolis. Lëë xaa ptsiñ chu nistoo Galilea. ³² Siko lëë meñ ptsiñni tu xaa nii chondy ni xñeedy aan lëë meñ kwnab nii kxob Jesús ña lady xaa xsyakné go. ³³ Lëë Jesús kuni xaa xsyakné go tublad laañee kindy meñ, aan lëë xaa kwloo xkweñ leñ tyag xaa xsyakné go ni lëë xaa kwtëeb mxeñ lo ludzy xaa xsyakné go. ³⁴ Loxsye ngo lëë xaa blëp lo leñ kpaa, lëë styoo xaa ptyoob aan lëë xaa chëb:

—¡Efata! (Tiits ko nak sinak nii xñee ñe: ¡Byaly!)

³⁵ Wor go kazh lëë tyag xaa nii chondy ko byaly, ni lëë ludzy xaa go byaktsey aan lëë xaa kwnee

nyë. ³⁶ Tsigo lëë Jesús chëb kazh lo kchë meñ, nii ni tu cho lo këbty meño. Per sootee tsiñee sopee tiits, mastre bitiits meño. ³⁷ Ntseeb psee meñ xñee meñ:

—Kchësy chak xaa chuñ xaa. Axte ngop ni meñ nii chondy chuñ kyak xaa.

8

Lëë Jesús xyaan tap mily meñ

(Mt. 15:32-39)

¹ Lëë stu tse lëë meñ ptyopbe stub aan kindy pe kaw meñ. Ngo nii lëë Jesús kwtsyetsy xpëëdsuel aan lëë xaa chëb:

² —Xkëstyoon meñ re por natse chak tson kpidz nii nche kchë meñ re lon aan kindy pe kaw meñ re. ³ Aan deelñee ksonëëzaa kchë meñ re kyey lidzy singosy, ntseeb pa jkyey meñ re nëz, por no meñ nii sit sëëd.

⁴ Tsigo lëë xpëëdsuel xaa kwëb chëb:

—¿Per xa ktee no nii kaw kchë meñ re laañee ni tu cho nody?

⁵ Tsigo lëë Jesús kwnabtiits chëb:

—¿Blak kyaxtily noy do?

—Kadzyo —kwëb xaa.

⁶ Tsigo lëë xaa kwnabey kwsob meñ lo lyu. Aan lëë xaa kwseñ ksa kadzy kyaxtily go. Loxsy ptee xaa skizh lo Dios, lëëw beeñ grol xaa aan lëëw ptee xaa lo xpëëdsuel xaa, aan lëë xpëëdsuel xaa kwtiisyo lo meñ. ⁷ Ni noy xaa bla mël wiñ, aan loxsy ptee Jesús skizh lo Dios, lëë xpëëdsuel xaa kwtiisy ma lo meñ. ⁸ Kchësy meñ taw axte laañee byëly, aan tsiñee lëë wagw kwlox, byaktsë kadzy tskwidy kyaxtily nii byaan. ⁹ Aan xkaa meñ nii taw siik tap mily. Loxsy psonëz Jesús kchë meñ

go, ¹⁰ lëë xaa byëp barkw ksa xpëëdscuel xaa aan lëë xaa kwey xtañ meñ Dalmanuta.

Lëë xaa fariseo xñab tu kyalntson

(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

¹¹ Lëë xaa fariseo ptsiñ aan lëë xaa bislo ptilyti-itsni xaa Jesús. Lëë xaa kwnab nii nyuñ Jesús tu kyalntson nii sëed kpaa par kuñ xaa Jesús preb.

¹² Lëë styoo Jesús ptyoob aan lëë xaa chëb:

—¿Penak xñab meñ mal re kyalntson? Nli xñen lo do nii kakty ni tu kyalntson.

¹³ Tsigo nche gak xaa go, lëë xaa byëp barkw stub aan lëë xaa si stublad chu nistoo.

Xlevadur xaa fariseo

(Mt. 16:5-12)

¹⁴ Aan lëë xpëëdscuel xaa bnityladzy nyoy nii kaw xaa leñ barkw. Xaktyee tu kyaxtily sinoy xaa.

¹⁵ Tsigo lëë Jesús chëb:

—Kol kono gaa, kol kap cuent lo xlevadur xaa fariseo gon ni lo xlevadur Herodes.

¹⁶ Aan lëë xpëëdscuel Jesús bislo xñee lo xcom-bañer:

—Porñee nooydy no kyaxtily ngo nii kwnee xaa singo.

¹⁷ Lëë Jesús byeño aan lëë xaa chëb:

—¿Penak nii xñee do nii noydy to kyaxtily? ¿Pe karty nawen kan do ni kyeñ do? ¿Pe tir nayak nguiedzy styoo do? ¹⁸ ¿Pe sob lo do yak aan chandy to, ni pe sob tyag to yak aan chondy to? ¿Xsalasty to nayak ¹⁹ tsiñee kwtiisyaa kaay kyaxtily nii byaan dyon ptop to?

Tsigo lëë xaa kwëb chëb xaa:

—Tsiipchopo.

²⁰ Ni tsiñee kwtiisya kadzy kyaxtily lo tap mily meñ, ¿blak tskwidyo dyon ptop to?

Tsigo lëe xaa kwëb, chëb xaa:

—Kadzyo.

²¹ Tsigo lëe Jesús chëb:

—Karty kyeñ do.

Lëe Jesús chuuñ kyak tu xaa nii chandy leñ kyedzy Betsaida

²² Loxsye ngo lëe xaa ptsiñ kyedzy Betsaida, aan lëe meñ kuni tu xaa nii chandy lo Jesús, ni lëe meñ kwnab nii nxob xaa ña xaa lady xaa nii chandy ko.

²³ Lëe Jesús kwseñ ña xaa nii chandy ko aan lëe xaa kwlii xaa tublad chu kyedzy. Siko lëe xaa kwteëb mxeñ lo xaa nii chandy ko, ni lëe xaa pxob ña xaa lady xaa. Loxsye ngo lëe xaa kwnabtiits dyon pe chan xaa go palalsye. ²⁴ Lëe xaa nii chandy ko bislo kon aan lëe xaa chëb:

—Chanaa nii lëe meñ xsyë, per chak meñ si chak yag.

²⁵ Tsigo lëe Jesús kwseñ lo xaa nii chandy ko stub aan lëew byaktsey. Lëe xaa kon nyë kchë cos.

²⁶ Tsigo lëe Jesús psonëz xaa lidzy xaa ni lëe xaa chëb lo xaa:

—Ksëëbtyoo leñ kyedzy.

*Lëe Pedre xñeele nii Jesús nak Crist
(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)*

²⁷ Loxsye ngo lëe Jesús si nëz Cesarea kyedzy Cesarea de Filipo ksa xpëëdscuel. Aan nëz si xaa tsiñee lëe Jesús kwnabtiits lo xpëëdscuel chëb:

—¿Cho xñee meñ dyon nii nakaa?

²⁸ Tsigo lëe xaa kwëb chëb xaa:

—No meñ xñee nii Juan nii pchoobnis nakoo, no gaa meñ xñee nii lii nak Elías, no gaa meñ xñee nii no cho tu profet nakoo.

²⁹ Tsigo lëë Jesús chëb:

—Lëë dook, ¿cho xñee do nii nakaa?

Lëë Pedre kwëb chëb:

—Lii nak Crist.

³⁰ Per lëë Jesús chëb kazh nii ni tu cho lo nyëbty xaaw.

Lëë Jesús xñee nii lëë xaa kety

(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

³¹ Lëë Jesús, mguiy nii pxaal Dios, bislo chuuñ kseedy xpëëdsuel xñee:

—No nii teedyaa kchëlo kyalnë, ni ksaldy xaa kol naa, ni xaa nii xñabey lo pxosy, ni maestre ley. Lëë meñ kuty naa, per tse nii loxo tson kpidz lëën kpañ.

³² Nyë nyë chëb xaa kchë nii ktsyool xaa. Tsigo lëë Pedre kuni Jesús tublad aan lëë xaa bislo kwëntseeb xaa lo Jesús. ³³ Per lëë Jesús byoogw buy lo xpëëdsuel aan lëë xaa kwëntseeb lo Pedre chëb xaa:

—¡Bichee nu, xaatox! Por nody kikoo sinak no kik Dios, sink sinak no kik meñ lo kislyu re no kikoo.

³⁴ Loxsye ngo lëë Jesús kwtsyetsy kchësy meñ ni xpëëdsuel xaa aan lëë xaa chëb:

—Deel no cho do chakladzy kak xpëëdsuelaa, kol knityladzy kuuñtsyey do nii xyo styoo do, ni kol kxob yañ xicrusy to aan kol ténal naa. ³⁵ Porque kchë meñ nii chakladzy kteelaa xkyalmbañ lo kyalkuty, lëë meñ go kety. Per lëë meñ nii kety por naa ni por xtiits Dios, lëë meñ go telaa. ³⁶ ¿Pe nan

nii kuuñ xcheñ meñ tyub kislyu deelñee jkëetañ meñ xkyalmbañ? ³⁷ ¿O palal gaa kchilo kizh meñ por xkyalmbañ meñ? ³⁸ Deelñee no cho xteladzy chan naa ni xteladzy chon nii xluyaa lo meñ mal ni ngoptol nii nche natiemp, singo gak kteladzy mguiy nii pxaal Dios kan kchë meñ go tsiñee lëë xaa kiid con xkylaxtisy Tat Tios kchë xaa angly.

9

¹ Ni chëbak Jesús:

—Nli xñen lo do nii no bla meñ nii nche nu kejty axte nii kan kñabey Dios con kylaxtisy.

Lëë Jesús xtsyëëlo

(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

² Tse nii kwloxo xoop kpidz lëë Jesús kwey tu kiy nii per nli busy klaa. Kuni xaa xaktyee Pedre, Jacob ni Juan. Siko xña lo xaa lëë Jesús ptsyëëlo.

³ Bibëly xab xaa, byak nguitsy pu rusyo ni ni tu cho chilody ksaan nguitsy ladx singo nikxe nii xare kiibo. ⁴ Ni lëë xaa kon nii lëë Elías ni Moisés ncheyutiits ksa Jesús. ⁵ Tsigo lëë Pedre chëb lo Jesús:

—Maestre, ¡xaatee mbëë nche no nu! Lëë noo ksa tson yu yagxiidy nu: tuwo par lii, stuwo par Moisés, stuwo par Elías.

⁶ Ksa xpëëdsuel Jesús ptsyeb. Ngo nii nandy Pedre pe xñee. ⁷ Tsigo lëë tu xkey ptaagw aan lëë xaa kwnity lo xkey. Aan lo xkey go pchoo tsiy Dios chëb:

—Lëë xiñaa nii xkëstyoon nrii. Kol jkëëtyag xtiits xaa.

⁸ Aan tsiñee lëë xaa buy, ni stu cho kontre xaa, xaktyee Jesús.

⁹ Tsiñee lëe xaa siksëeb chex kiy go, lëe Jesús chëb kazh nii kwtiisty xaa nii kon xaa axte nii kpañ mguiy nii pxaal Dios. ¹⁰ Por ngo kwlootseysye xaa leñ styoo xaa nii kon xaa, nikxe nii kwnabtiits lsa xaa lo xcombañer xaa xa nak nii kpañ meñ. ¹¹ Tsigi lëe xaa kwnabtiits lo Jesús chëb xaa:

—¿Penak nii xñee maestre ley nii klo Elías no nii kiid?

¹² Tsigi lëe xaa kwëb chëb xaa:

—Nliw, no nii klo Elías kiid par kxixkwaa xaa kchësy cos. ¿Per penak tsigi nii xñee leñ kitsy nii kë xtiits Dios nii lëe mguiy nii pxaal Dios te kchëlo kyalnë ni ksaldy meñ xaa? ¹³ Per naa nii xcuentaa xñen nii lëe Elías biidle ni lëe meñ beeñtsyey xaa sinak nii kwlaańtyee styoo meñ, sinak nii xñee leñ kitsy nii kë xtiits Dios nii no nii tedy xaa.

Lëe Jesús chuun kyak tu xaa wiñ nii no tu kyalbini mal leñ styoo

(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Tsi lëe xaa ptsiñ laañee nche stubla xpëëdscuel Jesús, lëe xaa kon nii per nli busy ndaly meñ nche kyako kwi xaa, ni lëe maestre ley nche ktilytiitsni xaa. ¹⁵ Siikñee lëe meñ kon Jesús, lëe meñ psee aan lëenlëdy lëe meñ kujkëëptyux xaa. ¹⁶ Loxsy ngo lëe Jesús kwnabtiits lo xpëëdscuel chëb:

—¿Pe cos nche ktilytiits to ksa do xaa gue?

¹⁷ Lëe tu xaa nii so siko kwëb chëb:

—Maestre, lëen syely ni xiñganaa lool nu por lëe tu kyalbini mal no leñ styoo xaa aan lëew beeñ ngop xaa. ¹⁸ Laañee sotyee xaa lëe kyalbini mal xsyen xaa aan lëew xchon xaa lyu. Aan xchoo ptsiñ chuw xaa, chaw lay xaa ni xkyedzy xaa. Lëen

tse kwnab lo xpëedscueeloo nii ngwii xaa kyalbini mal go, per pchilody xaa.

¹⁹ Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—¡Natsypee nguiedzy styoo do! ¿Axte pa wor këb ñe nii lëen ksaladzy lëë do? ¿Pa slal tiemp kxekwaa lo do? Kol tēni xaa wiñ go nu dyon.

²⁰ Tsigo lëë xaa kuni xaa wiñ go lo Jesús. Per tsiñee lëë kyalbini mal go kon Jesús, lëew beeñ nii lëë xaa wiñ go kutyë, aan lëë xaa byab lyu xtuupxto xaa ni xchoo ptsiñ chuw xaa. ²¹ Tsigo lëë Jesús kwnabtiits lo pxosy xaa chëb:

—¿Destye pa wor chak xaa sinrii?

Tsigo lëë pxosy xaa kwëb chëb:

—Destye nii nak xaa xaa wiñ. ²² Aan ndaly vult no kchon kyalbini mal gue xaa lo ki ni lo nis par kutyo xaa. Singo nako deelñee schilo kuuñ kyakoo xaa, pkëstyoo lëë noo ni beeñ noo yudar.

²³ Tsigo lëë Jesús chëb:

—¿Xa nak nii deelñee schilool? Kchësyo schilo lo meñ nii xniladzy.

²⁴ Tsigo lëë pxosy xaa wiñ go kwchuptsyë chëb:

—¡Xniladzyaa; beeñ naa yudar kniladzyraa!

²⁵ Tsiñee lëë Jesús kon nii lëë meñ xtyopre, lëë xaa kwëntseeb lo kyalbini mal go chëb xaa:

—Kyalbini ngop ni ngwaat, naa xñabey nii kchool leñ styoo xaa wiñ re aan kpikchedroo sëëboo.

²⁶ Lëë kyalbini mal go kwchuptsyë, aan lëew beetyë xaa wiñ go stub. Loxsyë ngo lëew pchoo leñ styoo xaa, psaano xaa sootee meñ nii lox kuty. Por ngo ndaly meñ kwnee nii lëë xaa kuty. ²⁷ Per lëë Jesús kwseñ ña xaa, lëë xaa blische xaa, aan lëë xaa wiñ go kusoli.

²⁸ Loxsye ngo lëë Jesús kwsëëb tu leñ yu, aan lëë xpëëdscuel xaa kwnabtiits chëb:

—¿Penak nii pchiloody noo ngwii noo kyalbini mal go?

²⁹ Lëë Jesús kwëb chëb:

—Por parñee kwii ñe clasy kyalbini mal go no nii kutiitsni kazh ñe Dios.

Lëë Jesús xñee stub nii lëë xaa kety

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

³⁰ Tsiñee lëë xaa bi siko, lëë xaa kwte nëz Galilea. Per koklasty Jesús nii cho nyaknano ³¹ porñee lëë xaa noyuuñ kseedy xpëëdscuel xaa xñee xaa lo xaa:

—Lëë mguiy nii pxaal Dios jkaa ña meñ, aan lëë meñ kuty xaa. Per tse nii loxo tson kpidz lëë xaa kpañ. ³² Per byeñdy xaa nii kwnee Jesús aan ptsyeb xaa nyabtiits xaa.

¿Cho mastre non?

(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

³³ Lëë xaa ptsiñ leñ kyedzy Capernaum, aan lëë xaa nchenol leñ yu tsi lëë Jesús kwnabtiits chëb:

—¿Pe cos no ktilytiits to nii syoop no nëz?

³⁴ Per tsesy kwche xaa, porñee nan xaa nii worñee siid xaa nëz lëë xaa no ktilytiits xaa dyon cho xaa mastre non. ³⁵ Tsigo lëë Jesús kwsob aan lëë xaa kwtsyetsy ksa tsiipchop xpëëdscuel xaa aan lëë xaa chëb:

—Deel no cho chakladzy kak tu xaa nii mastre non, no nii kyaanlyu xaa ni jkiin xaa kchë lo meñ.

³⁶ Loxsye ngo lëë xaa pso tu xaa wiñ groltyee, lëë xaa kwteetsy xaa wiñ go aan lëë xaa chëb:

³⁷ —Kchësy meñ nii kantsi tu xaa wiñ re porñee xnildazy meñ xtitsaa, naa chantsi meñ go. Ni

kchësy meñ nii chantsi naa, lëdy nonsyaa chantsi meñ go, sink wi xaa nii pxaal naa.

Meñ nii xtilynidy lëë no, no xlad no

(Lc. 9:49-50; Mt. 10:42)

³⁸ Tsigo lëë Juan chëb:

—Maestre, ptyon noo tu xaa nii nonsyke lël xseety xaa tsi lëë xaa kwii kyalbini mal, per como nody xaa lady no lëë noo pkaw.

³⁹ Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—Jkady tow, porque ni tu xaa nii xseety lën par kuñ tu kyalntson kyaxty kñeenë naa. ⁴⁰ Por meñ nii xtilynidy lëë no, no xlad no. ⁴¹ Ni cholsye meñ nii kneetsy nikxe tub xigak nis ki do porñee nak ksa do Crist, nli xñen nii stikche Dios kyalnsaak ko lo meñ go.

Ndox kuñ meñ tol

(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

⁴² 'Cualquier xaa nii kuñ xtol meñ nii xniladzy xtitsaa, masy buen kyëtuu tu kyomoliñ yañ xaa go aan tsikchon meñ xaa lo nistoo. ⁴³⁻⁴⁴ Deelñee ñal chuñ xtoloo, pchugo. Mbëëre sëëboo kpaa tunkoo, lëjty nii chop ñal sob aan kyeyoo laañee mban xtye meñ, laañee chilody kyuuy ki. ⁴⁵⁻⁴⁶ Deelñee niy gaal chuñ xtoloo, kwliiw. Mbëëre koxoo sëëboo kpaa, lëjty nii chop niyoo sob aan kyeyoo laañee mban xtye meñ. ⁴⁷ Deelñee loo gaal na chuñ xtoloo, kwliiw. Mbëë sëëboo kpaa con tugak lool, lëjty nii chop lool sob aan kyeyoo laañee mban xtye meñ, ⁴⁸ laañee chejty msyog ni xyuuydy ki.

⁴⁹ 'Porque kchësy lady cos kwib ki sinak xkwib sedy lady pëel parñee xiñdyo. ⁵⁰ Xkiiñ sedy. Per deelñee ksaano nii kak nxiyo, ¿xa kuñ do nii kyak

nxiyo stub? Kol kak sinak sedy nii nxiy aan ngui kol kpañ ksa xcombañer do.

10

*Lëë Jesús xluuy xa nak kyalwsëëb tsiil
(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)*

¹ Tsi lëë Jesús bi Capernaum, lëë xaa si nëz Judea ni tañ nii nche stublad chu kiigwpee Jordán. Siko lëë meñ ptyopbe lo xaa stub, aan lëë xaa bislo beëñ kseedy xaa meñ stub porñee singo nak xmod xaa. ² Tsigo lëë bla xaa fariseo big lo Jesús, aan parñee kuñ xaa Jesús preb lëë xaa kwnabtiits chëb xaa dyon pe schilo klaa tu mguiy tsiil. ³ Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—¿Pe cos kwnabey Moisés lo do?

⁴ Tsigo lëë xaa chëb:

—Ptee Moisés tiits nii klaa tsiil meñ, per no nii ktee xaapkiy tublë kitsy lo kwnaa. No nii kñee lo kitsy ko nii lëë xaa blaa me.

⁵ Tsigo lëë Jesús chëb:

—Ptee Moisés tiits porñee singueetyee nguiedzy styoo do, ⁶ per worñee lëë Dios gon psaa kchësy cos, “tu mguiy ni tu kwnaa psaa Dios.” ⁷ Por ngo no nii klaa mguiy pxosy ni xñaa parñee kpañ xaa chop tsiil xaa ⁸ aan chop xaa kak sinak tugak meñ. Singo naktre xaa chop, sink tugak nak xaa. ⁹ Por ngo nody nii klaa mguiy kwnaa nii pteedy Dios lo xaa.

¹⁰ Lëë tsi lëë xaa ptsiñ chu yu, lëë xpëëdscuel xaa kwnabtiits stub xa nak cos ko. ¹¹ Tsigo lëë Jesús chëb:

—Xaa nii xlaa tsiil aan xtsiilña xaa stu kwnaa, tol chuñ xaa lo meñ klo. ¹² O deelñee gaa lëe kwnaa xlaa tsiil par ktsiilña me stu mguiy, wi me chuñ tol.

Lëe Jesús chuuñlay xaa wiñ
(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

¹³ Lëe meñ kuni bla xaa wiñ lo Jesús parñee kxob xaa ña xaa kik xaa wiñ go, per lëe xpëedscuel Jesús bislo kwëntseeb lo meñ nii xtsiñni xaa wiñ.

¹⁴ Tsiñee lëe Jesús kono, lëe xaa blëe aan lëe xaa chëb:

—Kol klaa kiid xaa wiñ lon. Jkady tow, por xcheñ meñ nii nak sinak xaa wiñ nak laañee xñabey Dios. ¹⁵ Nli xñen lo do nii deelñee knilasty meñ xtiits Dios sinak xniladzy tu xaa wiño, sëebty meñ laañee xñabey Dios.

¹⁶ Aan lëe xaa kwteetsy kchësy xaa wiñ go, ni lëe xaa pxob ña xaa kik kchë xaa wiñ go. Singo lëe xaa beeñlay xaa wiñ.

Lëe Jesús xñee lo tu xaa rikw
(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

¹⁷ Lëe Jesús nol nëz nii kpi, tsiñee lëe tu mguiy ptsiñ wxooñ psoxib kwnabtiits chëb:

—Maestre buen, kwnë dyon pe cos no nii kuñaa parñee jkan tu kyalmbañ nii nitylody.

¹⁸ Tsigo lëe Jesús kwëb chëb:

—¿Penak nii xñeel nii bueenaa? Tugak meñ buen no. Lëe meñ go nak Dios. ¹⁹ Nanloo kchë nii kwnabey Dios: “Kujtyoo, kaptyoo stu kwnaa deelñee no tsiiloo, kwandyoo, jkots tiits kizhtyoo meñ, jkëëtiidyoo, psoob xtiits pxoosyoo ni xtiits xñaal.”

²⁰ Lëe mguiy go kwëb chëb:

—Maestre, kchësy ngo noyuuñtsyeyaa destye nii nakaa xaa wiñ.

²¹ Lëë Jesús buy lo xaa aan pkëstyoo xaa xaa. Loxsyë ngo lëë Jesús chëb:

—Tu cos chakoo falt: Byey, pto kchësy nii chapoo aan pkady tumi go lo meñ prob tsiin kchilo ndalyre nii kapoo kpaa. Tsigo tē aan tēnal naa.

²² Lëë styoo mguüy go bikche tsiñee lëë xaa biñ ngo. Mbansye ptee styoo xaa, lëë xaa bi, porñee tir rikw xaa.

²³ Tsigo lëë Jesús buy kyako kwi, aan lëë xaa chëb lo xpëëdscuel xaa:

—¡Xaatee ngan sëëb tu rikw laañee xñabey Dios!

²⁴ Ntseeb psee xpëëdscuel xaa biñ nii kwnee xaa, per lëë Jesús bikche chëb:

—Xiñ, ¡xaatee ngan sëëb meñ laañee xñabey Dios!

²⁵ Masy ngandy xsyak tu camey te ma xan tu kyeech kuzh. Mastre ngan xsyak tu rikw sëëb xaa laañee xñabey Dios.

²⁶ Tsiñee biñ xaa ngo, mastre psee xaa, aan kwnabtiits lsa xaa lo xcombañer xaa xñee xaa:

—Aan ¿cho telaa lo tol tsigo?

²⁷ Tsigo lëë Jesús buy lo xaa aan lëë Jesús kwëb chëb:

—Chilody telaa meñ nonsy, per lëë Dios kteelaa meñ.

²⁸ Tsigo lëë Pedre bislo kwnee chëb:

—Lëë noo psaan noo kchësy nii chaap noo, aan lëë noo syoop naal lii.

²⁹ Tsigo lëë Jesús chëb:

—Nli xñen nii kchësy meñ nii xsaan lidzy, betsy, psyañ, xñaa, pxosy, o xilyu gaa por naa ni por xtiits Dios nii xteelaa, ³⁰ misme lo kislyu re skaa

meñ go siik tu kyoow nii psaan meñ go sinak yu, betsy, psyañ, xña, xiñ ni xilyu, nikxe con kyalnë. Aan lëe lo stu kislyu lëe meñ go jkaa tu kyalmbañ nii nitylody. ³¹ Per kchësy meñ nii nak meñ klo nina, kyak meñ lultime. Ni ndaly meñ nii nak meñ lultime nina, kyak meñ klo.

*Lëew xyon vuelt nii lëe Jesús xñee nii lëe xaa kety
(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)*

³² Lëe xaa no nëz si xaa Jerusalén, aan lëe Jesús nechsy lo xpëëdsuel. Ksa xpëëdsuel xaa psee, per lëe meñ nii nal xtsyeb. Tsigo lëe Jesús, nguïy nii pxaal Dios, kwtsyetsy ksa tsiipchop xpëëdsuel tublad aan lëe xaa bislo bitiits xaa kchë nii ktsyool xaa, chëb xaa:

³³—Chan do gon lëe no syo Jerusalén laañee lëen jkaa ña maestre ley. Lëe xaa kñab ketyaa ni lëe xaa jko naa ña meñ sit. ³⁴ Lëe xaa kityni naa, lëe xaa kchoo mxeñ naa, lëe xaa kiñ naa ni lëe xaa kuty naa. Per tse nii loxo tson kpidz lëen kpañ.

*Lëe Jacob ni Juan xñab tu favor
(Mt. 20:20-28)*

³⁵ Lëe chop xiñ Zebedeo nii lë Jacob ni Juan big lo Jesús aan lëe xaa chëb:

—Maestre, chakladzy noo nii kuñoo tu favor nii kñab noo lool.

³⁶ Lëe Jesús kwnabtiits chëb:

—¿Pe cos chakladzy to nii kuñaa?

³⁷ Lëe xaa chëb:

—Bneetsy tiits nii tsiñee lëel sob kñabeyoo, syoob tuu gaa noo tyuxlad kwil, tuu noo nëzli, tuu noo nëzpeg.

³⁸ Tsigo lëe Jesús kwëb chëb:

—Nandy to pe xñab to. ¿Pe mod stedy to kyalnë nii teedyaa nayak, ni pe schobnis to nayak sinak chobnisaa lo xkyalnën ni xkyalkutyaa?

³⁹ Tsigo lëe xaa kwëb chëb xaa:

—Schiloo noo.

Tsigo lëe Jesús chëb:

—Nli ste do kchë kyalnë nii teedyaa ni schobnis to con kyalnë nii chobnisaa. ⁴⁰ Per nii sob to kwin nëzli o nëzpeg kaa, lëdy naa xyal knetsyo, sink lëew jkaa meñ nii xyal jkaaw.

⁴¹ Tsiñee lëe stsii xpëëdsuel xaa biñ ngo, lëe xaa bislo blëe xaa lo Jacob ni lo Juan. ⁴² Per lëe Jesús kwtsyetsy xaa aan lëe xaa chëb:

—Nan do gon xa chuñ meñ xñabey lo kislyu re. Xsyak xaa nii tir non xaa aan chuuñ xcheñ xaa laañee xñabey xaa. Singo gak xtisy, tir nroob xkyalwnabey xaa. ⁴³ Per lëe lady to gon lëdy singow. Deel no tu xaa nii chakladzy kak non lo do, no nii jkiiñ xaa kchësy lo do. ⁴⁴ Ni deel no tu do nii chakladzy kak tu xaa nii mastre non, no nii jkiiñ xaa kchë lo meñ. ⁴⁵ Porque biiyty mguiy nii pxaal Dios parñee kantsi meñ xaa, sink parñee kantsi xaa meñ ni kety xaa parñee telaa ndaly meñ lo xtol.

Lëe Jesús chuuñ kyak Bartimeo

(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶ Lëe xaa ptsiñ kyedzy Jericó. Aan tsiñee lëe Jesús no nëz nii kchoo chu kyedzy ko ksa xpëëdsuel ni tub yox meñ, lëe xiñ Timeo nii lë Bartimeo sob kex chu nëz nii xtyedy siko xñab tumi lo meñ porñee chandy xaa. ⁴⁷ Tsiñee lëe xaa

biñ nii lëe Jesús xaa Nazaret sitedy siko, lëe xaa bislo chuptysyë xaa xñee xaa:

—¡Jesús, lii nii sëedoo lo xtiy rey David, pkëstyoo naa!

⁴⁸ Ndaly meñ kwëntseeb lo xaa parñee nyoogw chuwxaa, per mastre kwchuptysyë xaa xñee xaa:

—¡Jesús, lii nii sëedoo lo xtiy rey David, pkëstyoo naa!

⁴⁹ Tsigo lëe Jesús kwso tse aan lëe xaa chëb:

—Kol kwetsy xaa dyon.

Tsigo lëe meñ kwtsyetsy xaa nii chandy ko, chëb meñ lo xaa:

—Nguiool kwloo styool aan kuso, por lëe xaa xkwetsy lii.

⁵⁰ Lëe xaa nii chandy ko pchon xkaxkem tublad aan lëe xaa kwyas big xaa lo Jesús. ⁵¹ Tsigo lëe Jesús kwnabtiits chëb:

—¿Pe cos chakladzyoo nii kuñaa?

Tsigo lëe xaa nii chandy ko chëb:

—Maestre, chakladzyaa kanaa.

⁵² Tsigo lëe Jesús chëb:

—Schilo kyeyoo. Porñee bnildazyoo ngo nii lëel byak.

Wor go kazh lëe xaa nii chandy ko kon, aan lëe xaa kunal Jesús tyub nëz.

11

Lëe Jesús xsyëëb leñ kyedzy Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Tsiñee lëe xaa tsiñ kex Jerusalén laañee nche kyedzy Betfagé ni kyedzy Betania laañee nyoo sob kiy nii lë Olivos, lëe Jesús pxaal chop xpëedscuel

² chëb xaa lo xaa:

—Kol tsi kyedzy nii nche kexka ske aan tsiñee ktsiñ do, lëe do kan tu burr nii këtüü. Ni tu cho karty sob lady ma. Kol klaa ma aan kol tēni ma. ³ Aan deelñee cho kñabtiits lo do penak xlaa do ma, kol kēb nii naa jkiiñ ma. Na kakni gakaa ma.

⁴ Lëe xpëedscuel xaa si, aan tsiñee lëe xaa ptsiñ kyedzy ko, lëe xaa kon nii lëe burr këtüü kex tu chu yu laañee xtye nēz aan lëe xaa blaa ma.

⁵ Aan lëe bla meñ nii nche siko chēb lo xaa:

—¿Pe cos chuñ do? ¿Penak nii xlaa do burr gue?

⁶ Tsigo lëe xaa chēb si chēb Jesús lo xaa. Aan lëe meñ blaa biy xaa ma. ⁷ Tsi lëe xaa ptsiñni ma laañee so Jesús, lëe xaa pxob xab xaa lady ma aan lëe Jesús kwsob lady ma. ⁸ Aan ndaly meñ ptañ xab lo nēz. No gaa meñ pchug xikw yag aan kwleek meño lo nēz.

⁹ Tsigo lëe kchēsý meñ nii nech ni meñ nii nal bislo kwchuptsyē xñee:

—¿Skizh Dios! ¿Xaatee buen xaa nii pxaal xaa lo no! ¹⁰ ¿Skizh Dios nii lëe xaa pxaal tu xaa nii kñabey lëe no sinak kwnabey rey David! ¿Kol ktee skizh lo Dios!

¹¹ Singo kwsëeb Jesús leñ kyedzy Jerusalén ni leñ lidzy Dios. Aan loxsye buy xaa kchēsý cos nēz re nēz rek, lëe xaa si Betania ksa xaa ksa tsiipchop xpëedscuel xaa porñee lëe tse ptsyel.

*Lëe Jesús xtsiibtee yag yegw nii kēdy nex
(Mt. 21:18-19)*

¹² Lëe byaani lyu lëe xaa bi Betania, aan lëe Jesús kwlaañ. ¹³ Aan sitre so xaa kon xaa tub xan yag yegw nii singootyee no xikw. Aan lëe xaa kukuy dyon pe kē yegw, per kēdyo. Xaktyee

xiplago singootyee xña porñee lëdy xtiemp yegw.

¹⁴ Tsigo lëe Jesús kwnee lo yag yegw, chëb xaa:

—Ni tu cho kpikchedre kaw xnexoo.

Aan biñ xpëëdscuel xaa nii kwnee xaa.

Lëe Jesús xlëe lo meñ leñ lidzy Dios

(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ Loxsyé ngo lëe xaa ptsiñ leñ kyedzy Jerusalén. Aan tsiñee lëe Jesús kwsëëb leñ lidzy Dios, lëe xaa bislo kwlii xaa kchësy meñ nii nche kto ni nche si siko. Ptische xaa xmezh meñ nii no ktsëe tumi lo xcombañer, ni ptische xaa xyagxily meñ nii xto palom, ¹⁶ ni blaady xaa nsyëëb meñ nii noy pe cos leñ lidzy Dios. ¹⁷ Aan lëe xaa bislo beeñ kseedy xaa meñ xñee xaa:

—Leñ kitsy nii kë xtiits Dios gon xñee: “Lidzyaa kak tu laañee kiidnee kchësy meñ lo Dios”, per lëe do byuño lidzy ngbaan.

¹⁸ Lëe xaa nii xñabey lo pxosy ni maestre ley biñ nii kwnee Jesús. Ngo nii lëe xaa bislo byub xaa mod par kuty xaa xaa. Nli gaa nii ptsyeb xaa Jesús porñee kon xaa kchësy meñ psee biñ xiwseedy Jesús. ¹⁹ Per tsiñee lëe lyu pkyey lëe Jesús pchoo kyedzy ksa xpëëdscuel.

Lëe yag yegw xpidzy

(Mt. 21:20-22)

²⁰ Lëe byaani stu lyu silyga, lëe xaa kwte kexka xan yag yegw aan kon xaa nii axte luw pidzy.

²¹ Tsigo lëe Pedre psaladzy nii chëb Jesús lo yag yegw ko aan lëe xaa chëb:

—Maestre, buy gaanoo lëe yag yegw nii ptsiib-teel pidzy.

²² Tsigo lëe Jesús kwëb chëb:

—Kol kniladzy Dios. ²³ Por nli xñen deelñee cho kēb lo kiy re: “Bichee nu aan kukyab lo nistoo”, aan xkandy kik xaa, sink xniladzy tyub styoo xaa nii lēē nii xñee xaa kak, tsigo sako. ²⁴ Por ngo lēēn xñe lo do nii kchēsny nii kñab to lo Dios, deelñee xniladzy to nii lēēw chaple to, lēēw kap to. ²⁵⁻²⁶ Aan tsiñee lēē do noyutiitsni Dios, kol knityladzy tol nii ngo xcombañer do lo do parñee ktsily pxosy to nii sob kpaaxtol do.

Xkyalwnabey Jesús

(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

²⁷ Tsiñee lēē xaa ptsiñ Jerusalén stub, lēē Jesús kwsēēb leñ lidzy Dios, aan lēē xaa nii xñabey lo pxosy, ni maestre ley, ni bla xaa kol big lo xaa ²⁸ aan lēē xaa kwnabtiits chēb xaa:

—¿Cho bneetsy tiitspey lool par kuuñtsyeyoo kchē nii chuuñtsyeyoo?

²⁹ Tsigo lēē Jesús kwēb chēb:

—Wi gak gaan dyon kñabtiits tu cos lo do. Deelñee snē dow na, tsigo sniyaa cho xtiitspey chuuñtsyeyaa kchē cos re. ³⁰ ¿Cho pxaal Juan dyon biid kchoobnis xaa? ¿Pe Dioso ote no chol meñ lo kislyu rew yak? Kol nēw dyon.

³¹ Tsigo lēē xaa go bislo ptilytiits lsa xñee xaa:

—Deelñee tyeesy no nii Dios pxaal xaa, kñē xaa lo no: “¿Penak tsigo bnilasty to nii bluuy xaa?”

³² Lēē deelñee tyeesy no nii chol meñ lo kislyu re pxaal xaa, no nii ktsyeb no meñ, por kchēsny meñ xniladzy nii nli xtiits Dios bluuy Juan.

³³ Por ngo lēē xaa chēb lo Jesús:

—Ndondy noow.

Tsigo lēē Jesús kwēb chēb:

—Per ni naa ngo busy kniyydy dyon cho xtiitspey chuunŋtsyeyaa kchësy cos re.

12

Xcuent xaa tsiin nii tir kok ntseeb
(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

¹ Lëë Jesús bislo beeñ kseedy meñ nonsyke con cuent xñee xaa:

—Tu xaa name beeñ pni xaa yag uv aan lëëw psuugw kwraly xaa, ni lëë xaa kwteeñ tu kyeech par kxii xaa uv tsiin kchoo viñ ni psaa xaa tu laañee klaa sob xaa par kyënap xaaw.

’Loxsye ngo lëë xaa kwlootiñ lyu go lo bla xaa nii kuuñ xtsiiño aan lëë xaa si sit. ² Tsiñee lëë xtiemp uv kol, lëë xpixwano pxaal tu xmos siknab nii xyal xaa lo xaa nii beeñ tsiino. ³ Per lëë xaa tsiin psaksi xmos xaa, ptee xaa xcheñ xaa aan lëë xaa psonëz xaa singosy. ⁴ Tsigo lëë xpixwano pxaal stu mos, per xaa gosy kwlë xaa kik xaa ni kwlootsyetsy xaa xaa. ⁵ Pxaalak xaa stu xaa, lëël beetyak xaa xaa. Loxsye ngo lëë xaa pxaal stubla xaa. No cheñ xaa ptee xaa tsiin go, no gaa xaa beety xaa.

⁶ ’Lëë lultime lëë xaa pxaal yuub xiñ xaa nii mastre xleni xaa nladzy xaa: “Sak mbeñ xaa tsiin xiñganaa.” ⁷ Per lëë xaa tsiin go chëb lo xcombañer: “Lëë xaa re nak nii kyaani kchësy nii chap pxosy. Kol tsoo kuuty no xaa tsiin kako xcheñ no.” ⁸ Lëë xaa kwnaasy xaa, aan lëë xaa beety xaa. Loxsye ngo lëë xaa kukchon xaa tublad chu kwaa nii no yag uv.

⁹ Tsigo lëë Jesús kwnabtiits chëb:

—¿Pe në do dyon pe kuñ xpixwan uv? Tsi xaa wo aan kuty xaa xaa tsiin go ktee gaa xaa kwaa go lo stu meñ.

¹⁰ ¿Pe karty nayak klab to xkitsy Dios laañee xñee:

Lëë kyo nii psëeb meñ nii xsaa yu byak tu kyo nii mastre xkiiñ.

¹¹ Lëë Dios beeñtsyey nrii aan xsee no xtyon now?

¹² Tsigo lëë xaa kokladzy nyoy xoo xaa Jesús porñee byeñ xaa nii contre lëë xaa pso Jesús cuent ko. Per como ptsyeb xaa meñ, lëë xaa psaan Jesús aan lëë xaa bi.

Lëë xaa fariseo chuñ Jesús preb

(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

¹³ Loxsye ngo lëë xaa pxaal bla xaa fariseo ni bla xaa nii nak ksa Herodes lo Jesús parñee dyon tsaap nyë Jesús tublan tiits nii nchilo nguëëkiy xaa Jesús.

¹⁴ Lëë xaa kwey chëb xaa:

—Maestre, ndon noo nii nonsyke tiitsli xñeel, xsaldyoo nii xñee meñ porque xseedyoo xa chak meñ. Liisy nli gaa na xluuyoo xa kpañ ñe sinak xñabey Dios. ¿Pe nonguial dyon tizh noo lo xtisy Roma ote nonguialdyo yak? ¿Pe stizh noo ote tizhty noo yak?

¹⁵ Per lëë Jesús byeñ pe cos tsiin si xaa aan lëë xaa chëb lo xaa:

—¿Penak nii chakladzy to kuñ do naa preb? Kol tēni tu pes lon dyon parñee kanno.

¹⁶ Lëëw kuni xaa aan lëë Jesús chëb:

—¿Cho nrii kë loo go ni cho lë kë nu?

Tsigo lëë xaa kwëb chëb xaa:

—Lëë xtisy Roma nii lë César kë low.

¹⁷ Tsigo lëë Jesús chëb:

—Kol ktee nii nak xcheñ César lo César ni kol ktee gaa nii nak xcheñ Dios lo Dios.

Aan ntseeb psee meñ go biñ nii chëb Jesús.

*Lëë meñ xñabtiits xa nak nii xpañ meñ kuty
(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)*

¹⁸ Tsigo lëë bla xaa saduceo kwey lo Jesús. Lëë xaa saduceo xñee nii nlidy xpañ meñ kuty. Por ngo kunabtiits xaa lo Jesús chëb xaa:

¹⁹ —Maestre, Moisés gon pkëë nii deelñee ktsiilña tu xaapkiy aan klyëëdy kety xaa aan ksaandy xaa mëëd lo tsiil xaa, no nii ktsiilña betsy xaa kwnaa viud nii psaan xaa parñee kap tsiil betsy xaa nii kuty mëëd. ²⁰ Per tu vuilt name tu xaa kadzy betsy nak xaa aan lëë xaa nii nak xaa kol lo xaa ptsiilña, per lëë xaa kuty aan kopty tsiil xaa mëëd. ²¹ Tsigo lëë xaa nii so xitsy xaa ptsiilña kwnaa viud ko, per lëë xaa kutyak aan kopty kwnaa go mëëd. Singo gak ptsyool stu xaa. ²² Ksa kadzy xaa ptsiilña, per ni tu xaa psandy mëëd. Lëë byalo wi kwnaa go kuty. ²³ Per lëë nana busy tsiñee lëë xaa kpañ, ¿cho tsiil xaa kak kwnaa go deel ksa kadzy xaa ptsiilña me?

²⁴ Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—Nandy to pe xñee do, porñee xyuumbeydy to kitsy nii kë xtiits Dios ni xyuumbeydy to xkyalwn-abey Dios. ²⁵ Tsiñee lëë meñ kuty kpañ, ni nguuy ni kwnaa gaa ktsiilñady, sink lëë meñ nii kpañ kak sinak angly nii ncheno kpa. ²⁶ Xñee do lë nii nlidy xpañ meñ kuty. ¿Pe karty nayak klab to xcuent yakitsy nii noyek leñ libre nii pkëë Moisés laañee chëb Dios: “Naa nak xDios pxusykolto do Abraham, ni pxusykolto do Isaac ni pxusykolto

do Jacob”? ²⁷ Aan Dios gon nakty xaa xDios meñ kuty, sink xDios meñ nii mbañ nak xaa. Ngo nii xñen nandy to pe xñee do.

*Nii chakladzy Dios kuuñtsyey no
(Mt. 22:34-40)*

²⁸ Wi tu maestre ley nii no lady meñ biñ wti-lytiits ko, ni biñ xaa nii ngui kwëb Jesús lo xaa saduceo. Ngo nii lëë xaa kwnabtiits chëb xaa:

—¿Cho nii xñabey Dios dyon kuuñtsyey no mastre non?

²⁹ Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—Lëë nii xñabey Dios nii mastre non lo kchësyo nak nrii: “Biño meñ Israel, tugak Dios gon nak xDios no, kintre stu Dios. ³⁰ Pkëstyoo xDioosoo tyub styool, tyub xkyalbinii, ni tyub xkyalcheeño ni tyubña fuersy nii nol.” ³¹ Ni xñabey Dios nii jkëstyool xcombañeeroo sinak nii xkëstyool lii. Porque jkëstyoo no Dios ni jkëstyoo no xcombañer no, nrii mastre non lo Dios.

³² Tsigo lëë maestre ley chëb lo xaa:

—Singow, maestre. Nli xñeel nii tugak Dios no ni kintre stu xaa. ³³ Ni nii jkëstyoo ñe Dios tyub styoo ñe, ni tyub xkyalcheñ ñe, ni tyub fuersy nii no ñe, ni nii jkëstyoo ñe xcombañer ñe sinak lëë ñe, mastre nono que kchë ma nii chek lo pkoog ni kchë nii chiksakon meñ lo Dios.

³⁴ Tsiñee kon Jesús nii ngui no kik maestre ley go, lëë xaa chëb lo xaa:

—Xlyëëdre lëë klaa kñabey Dios lii.

Aan ni tu cho byaxtre tsigo nyabtiits pe stu cos lo Jesús.

¿Cho lo xtiy sēēd Crist?

(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

³⁵ Lēē Jesús noyuuñ kseedy meñ leñ lidzy Dios aan lēē xaa kwnabtiits chēb xaa:

—¿Penak dyon nii xñee maestre ley nii lo xtiy rey David sēēd Crist? ³⁶ Per con lēē Kyalbini Ntson cheñ Dios na beeñ knee rey David chēb xaa:

Chēb Dios lo xaa nii xñabey naa:

“Kwsob kwin nēzli axte nii tsitsiñ tse nii lēēl kñabey kchē lo meñ nii xlēē lool.”

³⁷ ¿Xa kñabey Crist rey David deelñee lo xtiy rey David pchoo Crist?

Aan tyub styoo kchēsý meñ go pkēētyag xi-wseedy Jesús.

Nii chuuñtsyey maestre ley

(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Lo xiwseedy Jesús xñee xaa:

—Kol kap cuent lo maestre ley, por xtsiladzy xaa kakw xaa kchē ladx non ni xtsiladzy xaa jkēēptyux meñ xaa laañee ktsyooltyee meñ xaa lo kiy. ³⁹ Xyub xaa skan leñ ktoo laañee xsyob meñ non ni tsiñee chi xaa tu wagw xyubpee xaa sob xaa laañee kan meñ xaa. ⁴⁰ Ni xla xaa lidzy kwnaa viud, aan parñee kēb meñ nii tir buen xaa xsyo xaa chool xaa tu lay nii xyaldy kaa. Por ngo mastre ksaksi Dios xaa.

Tumi nii kwloo kwnaa viud alcansiy

(Lc. 21:1-4)

⁴¹ Lēē Jesús kwsob laañee sob alcansiy xuy xaa xko meñ tumi leñ alcansiy ni chan xaa xtsiñ meñ rikw nii xko tub yox tumi leñ alcansiy. ⁴² Tsiñee lēē tu kwnaa viud nii tir prob ptsiñ, lēē me kwloo

chop centab cobre nii xisy non leñ tu alcansiy.
⁴³ Tsigo lëe Jesús kwtsyetsy xpëedscuel aan lëe xaa chëb lo xaa:

—Nli xñen lo do nii nroobre tumi nii kwloo kwnaa viud re alcansiy que kchë nii kwloo meñ.

⁴⁴ Porque kchësy meñ xtee tumi nii xkiiñtre lo meñ, per lëe me lo xkyalprob me, lëe me ptee kchësy tumi nii nseñ me.

13

Lëe Jesús xñee nii lëe lidzy Dios nitylo

(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

¹ Tsiñee lëe Jesús pchoo lidzy Dios, lëe tu xpëedscuel xaa chëb:

—¡Maestre, buy gaanoo xaatke ngol kchë kyo gue ni xaatke ngui kchë yu gue!

² Tsigo lëe Jesús kwëb chëb:

—¿Chanoo kchë yu ngol re lë? Per ni tu kyo kyaandy lady xcombañero. Kchësy nitylo.

Kyalnë nii tedy meñ

(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

³ Loxsye ngo lëe Jesús si kiy nii lë Olivos aan lëe xaa kwsob chex kiy laañee nyoo lidzy Dios. Siko sob xaa tsi lëe Pedre, Jacob, Juan ni Ndresy kwnabtiits tsilaan lo xaa chëb:

⁴ —Chakladzy noo nii kñëel loo noo pa wor kak kchë nii kwneel. ¿Ni xa mod kyeeñ noo nii lëew mer kak?

⁵ Tsigo lëe Jesús kwëb chëb:

—Kol kap cuent parñee ni tu cho jkëëtidy lëe do.

⁶ Por ndaly xaa nii jkiiñ lën kiid aan kñë xaa nii lëe xaa nak Crist, ni skëëti xaa ndaly meñ.

⁷ 'Tsiñee kon do nii lëe tily chak nëz re nëz rek, ktsyebty to, porque singo no nii kako. Per nitylody kaa kislyu. ⁸ Porque lëe kyedzy ktily lsa ni lëe xaa xñabey ktily lsa. Ni ndaly laañee kni xu ni lëe kpiñ tso. Lëe kchë kyalnë go tsigo kal bislo.

⁹ 'Ligier kol kak. Por lëe meñ tsikso lëe do lo xaa xñabey ni lëe meñ kiñ lëe do leñ ktoo. Ni lëe do tsinee lo xtisy ni lo rey por naa. Siko lëe do kñee xtitsaa lo xaa. ¹⁰ Por antes nii nitylo kislyu, lëe kchë meñ nii nche lo kislyu kon xtiits Dios nii xteelaa. ¹¹ Ni pe tsinidy kik to nii dyon pe kñee do tsiñee lëe meñ tsini lëe do lo xaa xñabey, sink kol nee nii kñë Dios lo do wor go, porque lëdy to kñee, sink Kyalbini Ntson cheñ Dios kñee. ¹² So tse nii lëe meñ kñabey kety betsy ni so tse nii misme pxosy meñ kñabey kety meñ. Ni so gaa tse nii lëe xaa wiñ kak niladzy pxosy aan lëe xaa kñabey kety xaa. ¹³ Kchësy meñ klëe lo do porñee xsoob to xtitsaa. Per deelñee kxekw to te do kchë lo kyalnë go, stelaa do.

¹⁴ 'Tsiñee kan do nii lëe nii ntseeb nii xnitylo noyak laañee nody nii kako, tsigo kchësy to nii no do Judea no nii kxooñ do tsëp to kiy. (Deel xlab to nrii, kol ktee nii kyeñ dow.) ¹⁵ Ni deelñee so do kik lidzy to tse go, kyejty to par pe kwii do. ¹⁶ Ni deelñee nche do tañ, kpikchedy to par tsikxi do xab to. ¹⁷ ¡Brob kchë kwnaa nii nak xiñ tse go o kwnaa nii xkadzy kaa xiñ! ¹⁸ Kol nab lo Dios nii kakty kchësy nrii mëe nii chak nal. ¹⁹ Porque tse go lëe meñ tedy kyalnë dox nii karty te meñ destye nii kwleek Dios kislyu, ni kpikchedre gaa kan meñ kyalnë dox ko loxsye tedyo. ²⁰ Aan deelñee kuuñ

ktopty Dios tiemp ko, ni tu cho telaady. Per lëew kuuñ ktop xaa porñee xkëstyoo xaa meñ nii kwle xaa.

²¹ Deelñee cho kñë lo do tse go: “Kol kuy gaanoo, lëe Crist so nu”, o “Lëe gaa xaa so ske”, knilasty tow. ²² Por ndaly kchë xaa wnee xuuy nii kiid kñë lo do nii lëe xaa nak Crist, ni kñë xaa nii lëe xaa sëedni xtiits Dios, ni suuñtsyey xaa milagre ni kyalntson parñee jkëeti xaa meñ nii kwlel Dios deelñee steedyo tiits. ²³ Per lëe do ligier kol kak, por lëen niyle lo do kchë nii kak.

*Lëe mguiy nii pxaal Dios kpikche
(Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36)*

²⁴ Tsi lëe kchë kyalnë dox ko lox tedy, lëe lo ngbidz jkyey, ni lëe mëe kyuuy, ²⁵ ni lëe mëly kchingaa leñ kpaa ni lëe kchë nii no leñ kpaa kni.

²⁶ Chëbak Jesús:

—Naa nii nakaa mguiy nii pxaal Dios, lëe meñ kan kchukën lo xkey con tu kyalwnabeyaa ni tu kyalntsonaa. ²⁷ Lëen kxal xanglyaa tsiktop kchësy meñ nii kwlelaa tyubñaa lo kislyu.

²⁸ Kol kseedy xcuent yag yegw: Tsiñee lëe xikwo xkë peñ, aan lëe xiplago xchukë, xyeñ do nii lëe xtiemp kyo sëed yob. ²⁹ Singo gak tsiñee kan do nii lëe kchë cos re noyak, syeñ do nii lëen mer kyely. ³⁰ Ni xñen lo do nii antes nii tedy kchë meñ nii no natiemp lëe kchë cos re kak. ³¹ Stedy kpaa ni stedy kislyu, per lëe xtitsaa tejtyo.

³² Per lëe tse nii kako ni wor ni tu cho nandyo, ni angly nii ncheno kpaa. Ni naa nii nakaa mguiy nii pxaal Dios nandyno. Xaktyee Tat Tios nano.

³³ 'Ligier kol kwe ni kol kwena por nandy to pa wor tsitsib tse go. ³⁴ Nak kchë nrîi sinak tu xaa nii no nëz tsi tu tañ sit, aan antes nii kchoo xaa lëë xaa xsaan tsiîñ nii kuñ catu xmos xaa, ni lëë xaa xso tu xaa nii kyënap chu puert. ³⁵ Singo tsigo busy, kol kwena, porque nandy to pa wor klañ xpixwan yu, deelnëe xkyeysye lyuw, o wrol gaa kyoolo, o worñee gaa xpetsy nguidy kolo o xyeñsye kaa taño. ³⁶ Toontlaa kolpsye klañ xaa aan jkaa do lo mgaa. ³⁷ Nii xñe gakaa lo do xñen lo kchësy meñ: Kol kwena.

14

*Lëë xaa xñabey xyub xa jkaa Jesús
(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)*

¹ Schop kpidz chak falt kak paskw. Lo lni go chaw meñ Israel kyaxtily nii xkyëdy levadur. Lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni lëë maestre ley bislo xyub mod dyon xa kñaaasy xaa Jesús par kuty xaa xaa. ² Per lëë gak xaa xñee:

—Kñaaasty no xaa na lni parñee kak nxoldy meñ.

*Lëë tu kwnaa xkyëëb aceit lo kik Jesús
(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)*

³ Lëë Jesús kwey Betania lidzy Simoñ nii kwlañ kyalkits nii lë lepra. Lëë xaa sob lo mezh noyaw xaa tsiñee lëë tu kwnaa ptsiñ noy tu bot. Kaktseño tub clasy aceit nii xlyaa nex. Tir nyazh non clasy aceit ko. Lëë me pxaly bot ko aan lëë me kwtëëb aceit nii xlyaa nex ko lo kik Jesús. ⁴ Per no bla xaa nii nche siko blëë aan xñee xaa lo xcombañer xaa:

—¿Penak lika kwxiñ aceit nii xlyaa nex re?
⁵ Nchilopee ndyow mansye tson kyoow denario par kak meñ prob yudar.

Aan blëë xaa lo kwnaa go.

⁶ Per lëë Jesús chëb:

—Kol ksaan me. ¿Penak chisyeedy to me? Buen beeñ me. ⁷ Por tugak gon kan do meñ prob, aan schiloo gaa kuñ do meñ prob yudar tsiñee klyañ styoo do, per naa gon lëdy tugak tson lady to. ⁸ Lëë kwnaa re beeñtsyey nii pchilootyee lo me. Lëë me kwtëëb aceit nii xlyaa nex re ladyaa parñee tsel xixkwaa xcuerpaa tse nii lëen jkyeetsy. ⁹ Nli xñen lo do nii kchë laañee kluuy meñ xtiits Dios nii xteelaa tyub lo kislyu, lëë meñ kutiits nii beeñtsyey kwnaa re parñee ksaladzy meñ me.

*Lëë Judas xyub xa jkaa Jesús ña xaa xñabey
(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)*

¹⁰ Lëë tu xpëëdscuel Jesús nii pcholë Judas Iscariote kune lo xaa nii xñabey lo pxosy parñee këb xaa dyon xa jkaa Jesús. ¹¹ Tsiñee lëew biñ xaa xñabey, per nli busy ble xaa, aan lëë xaa chëb nii stee xaa tumi lo Judas. Tsigo lëë Judas bislo byub dyon xa jkaa Jesús lo xaa xñabey.

*Lëë Jesús chaw xtsee ksa xpëëdscuel
(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1Co. 11:23-26)*

¹² Tse nii chislo lni nii chaw meñ Israel kyaxtily nii xkyëdy levadur, ni tse nii chuty meñ mëkwxiily nii ktyaaw paskw, lëë xpëëdscuel Jesús kwnabtiits chëb:

—¿Pa chakladzyoo nii kyokuuñloo noo nii tyaaw xtsee no na paskw?

¹³ Tsigo lëe Jesús pxaal chop xpëedscuel chëb xaa:

—Kol tsi leñ kyedzy. Siko lëe do kan tu xaa nii noy tub che nis. Kol tsinal xaa, ¹⁴ aan laañee sëëb xaa, kol këb lo xpixwan yu: “Lëe maestre xñabtiits: ¿Pa sob yu laañee kaw xtseen na paskw ksa xpëedscuelaa?” ¹⁵ Lëe xaa kluuy tu yu ngol nii sob kik lidzy xaa, xixkwaalew. Siko kol kuuñlo nii tyaaw xtsee no.

¹⁶ Lëe xpëedscuel xaa si. Tsiñee lëe xaa ptsiñ leñ kyedzy, lëe xaa kon xaa go sinak nii chëëbpee Jesús, aan lëe xaa bislo beeñlo xaa nii kaw xtsee xaa paskw.

¹⁷ Tsiñee lëe lyu pkyey lëe Jesús ptsiñ leñ yu go ksa xpëedscuel xaa. ¹⁸ Lëe xaa nche sob lo mezh kayaw xaa, tsiñee lëe Jesús chëb:

—Xyeñpaa nii misme tu do jko naa ña xaa xñabey.

¹⁹ Tsigo mban ptee styoo ksa xpëedscuel Jesús aan lëe xaa bislo tuga xaa xñabtiits xñee xaa:

—¿Pe lëdy naaw?

²⁰ Tsigo lëe Jesús kwëb chëb:

—Tu xaa nii no lady ksa tsiipchop tow. Lëe xaa noyaw leñ tu kyonaa. ²¹ Naa nii nakaa mguiy nii pxaal Dios, lëe meñ kuty naa ni lëen teedy kaa kchë nii no teedyaa sinak nii këpeew leñ kitsy nii kë xtiits Dios. Per jbrob xaa nii jko naa ña xaa xñabey! Masy buen nyi xaa nyaldy xaa.

²² Aan mentre lëe xaa ncheyaw, lëe Jesús kwseñ kyaxtily, aan loxsye pteedy xaa skizh lo Dios, lëew beeñ grol xaa aan lëew pteedy xaa lo xpëedscuel xaa chëb xaa:

—Kol kawo, xcuerpno.

²³ Ni lëe xaa kwseñ tu vas nii no viñ, aan loxsye ptee xaa skizh lo Dios, lëew ptee xaa kow xpëedscuel xaa. ²⁴ Tsigo lëe xaa chëb:

—Tu cheñaa nrîi kow do. Lëew kxee parñee kak nyoo nii xkëstyoon lëe do ni xkëstyoon kchësy meñ.

²⁵ Nli xñen lo do nii kidraa viñ axte ktsiñ tse nii kin viñ kub kpaa laañee sob Dios.

*Lëe Pedre xñee nii ksaandy xaa Jesús
(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)*

²⁶ Loxsye biily xaa lëe xaa si kiy nii lë Olivos.

²⁷ Siko lëe Jesús chëb:

—Kchësy to ksaan naa. Sinrii xñee leñ kitsy nii kë xtiits Dios: “Lëen kuty meñ nii xkyënap mëkwxiiily, aan lëe ma kchoots klyaal.” ²⁸ Per tsiñee lëen kpañ, kloon ka Galilea lo do.

²⁹ Tsigo lëe Pedre chëb:

—Nikxe kchësy xcombañeraa ksaan lii, per naa ksandyaa lii.

³⁰ Per lëe Jesús kwëb chëb:

—Nli xñen lool nii na kyool kazh, antes nii jk-wetsy nguidy kol chop vuelte, lëel këb nii xyuum-beydyoo naa.

³¹ Per lëe Pedre tugak kwnee:

—Nikxe ketynin lii, këbtyaa nii xyuumbeydyaa lii.

Aan ksa xpëedscuel xaa kwnee singo.

*Lëe Jesús chutiitsni Dios Getsemaní
(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)*

³² Loxsye ngo lëe xaa ptsiñ tu laañee lë Getsemaní, aan lëe Jesús chëb lo xpëedscuel:

—Kol sob nu mentre lëen kakutiitsni Dios.

³³ Lëë xaa sini Pedre, Jacob ni Juan, aan lëë xaa bislo pteenë xaa ni mban kok xaa, ³⁴ ni lëë xaa chëb:

—Mban xtee kyalkuty styoon. Kol kwës nu dyon aan kol kwena.

³⁵ Tsigö lëë Jesús si par kaan xisy wiñ, lëë xaa kot ndooslo lo lyu, aan lëë xaa kwnab lo Dios nii xaatsye ntsiñdy kyalnë go, ³⁶ xñee xaa:

—Tat Tios, par lool kchësyö xchilo. Pteelaa naa lo kyalnë re. Per kuuñtsyeydyoo nii chakladzyaa, sink nii chakladzyoo.

³⁷ Tsi lëë xaa bikche lëë ksa tson xpëëdsuel xaa nii kuni xaa nche nixyesy. Ngo nii lëë xaa chëb lo Pedre:

—Simoñ, ¿nixyesyoo lë? ¿Pchilody nawen siquier xisy wiñ nsyob naal? ³⁸ Kol kaa na ni kol kutiitsni Dios parñee jkaaldy xaatox to. Ndaan no styoo do, per lëë lady to mban now.

³⁹ Lëë xaa si stub, aan lëë xaa bitiitsni Dios. Misme tiits nii kwnee gak xaa klo kwnee xaa stub.

⁴⁰ Tsiñee lëë xaa bikche, lëë xpëëdsuel xaa nche nixyesyak, porñee lika xtiib lo xaa lo mgaa. Aan nandy xaa pe këb xaa. ⁴¹ Lëë xaa kwey stub. Lëew byoon gaa vuelt. Lëë xaa chëb:

—¿Pe bii nche nixyesy to nawen ni nche kxi-ladzy to? Lëew na, lëë wor kutsiñ nii lëë mguiy nii pxaal Dios jkaa ña meñ ngoptol. ⁴² Kol tsische, kol tsoo, por lëë xaa nii jko naa ña xaa xñabey sëed kexle.

Lëë meñ xñaasy Jesús

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Lëë Jesús bii nonee tsiñee lëë Judas, tu xaa nii wikwo lady xpëëdsuel xaa, ptsiñni tubtsoon meñ

nii noy spad ni yag. Lëë meñ nii xñabey lo pxosy, ni maestre ley, ni meñ kol pxaal kchësy meñ go.

⁴⁴ Lëë Judas chëb kazh lo meñ go:

—Xaa nii nagon kawaa tu pxit kwesy, xaa gow. Kol naasy xaa aan kol koy xaa. Klaady to xaa.

⁴⁵ Singo big xaa lo Jesús chëb xaa:

—Maestre.

Ptee gaa xaa tu pxit kwesy Jesús. ⁴⁶ Tsigo lëë meñ kwnaasy Jesús aan lëë meñ biy xaa.

⁴⁷ Per lëë tu xaa nii so siko kwlii xispad aan lëë xaa pchug tyag tu xmos xaa nii xñabey lo pxosy.

⁴⁸ Tsigo lëë Jesús kwnabtiits lo meñ chëb:

—¿Penak nii sëednaasy to naa con spad ni con yag, sinak nawen nyakaa tu ngbaan? ⁴⁹ Ksatyee tse kwson lady to leñ lidzy Dios beeñ ksedyaa meñ, aan kwnaasty to naa. Per lëë kchësy nrïi chak parñee teedyaa nii kë leñ xkitsy Dios.

⁵⁰ Tsigo so gak Jesús. Lëë xpëëdscuel xaa pxooñ.

⁵¹ Per lëë tu xaa yeeñ sinal, mbixsye xaa tublë ladx, aan lëë meñ kokladzy nyaasy meñ xaa, ⁵² per lëë xaa blaa ladx ko aan lëë xaa pxooñ nëb kidy xaa.

Lëë Jesús so lo xaa xñabey

(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³ Tsiñee lëë meñ ptsiñni Jesús lo xaa nii mastre non lo pxosy, lëë kchë xaa nii xñabey lo pxosy, ni xaa kol ni maestre ley ptyop. ⁵⁴ Ni nikxe gaa sit sit kunal Pedre, per lëë xaa ptsiñ axte lo xley xaa nii mastre non lo pxosy, aan lëë xaa kwsob xtsëë xaa chu ki ksa xaa xaa nii xkyënap lidzy Dios.

⁵⁵ Lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni kchë xaa non xyub dyon pe jkëëkiy xaa Jesús parñee kñab xaa

kety Jesús. Per ptsyoldy xaa pe nguëëkiy xaa xaa.
⁵⁶ Porque nikxe ndaly meñ pkots tiits kizh xaa, per
xaal xaal kwnée cad meñ. ⁵⁷ No meñ kuso pkëëkiy
xaa cos nii nlidy kwnée xaa, xñee meñ:

⁵⁸ —Ptsyon noo kwnée xaa nii lëë xaa knitylo
lidzy Dios nii psaa meñ lo kislyu re aan tsonak
kpidz me lëë xaa ksaalo stu nii ksaady meñ lo
kislyu re.

⁵⁹ Per ni tu meñ nii kwnée së lidy xtiits.

⁶⁰ Tsigo lëë xaa nii mastre non lo pxosy kwso
grolytee lady meñ aan lëë xaa kwnabtiits lo Jesús
chëb xaa:

—¿Penak nii xñeedyoo? ¿Pe nli kchë nii xkëëkiy
meñ re lii?

⁶¹ Per kwneedy Jesús. Tsesy kwso xaa. Ni tu pe
chëbty xaa. Tsigo lëë xaa nii mastre non lo pxosy
bikche kwnabtiits stub chëb:

—¿Pe nli nii lii nak Crist, mguiy nii no kxaal
Dios?

⁶² Tsigo lëë Jesús chëb:

—Nliw, naa nak mguiy nii pxaal Dios. Ni sanak
to lëën sob kwi Dios nëzli, ni tsiñee lëën kchukë lo
xkey kyelyaa lo kislyu re stub.

⁶³ Tsiñee lëë xaa nii mastre non lo pxosy biñ ngo,
lëë xaa pchos xab xaa porñee singootyee blëë xaa
aan lëë xaa chëb:

—¿Pa jkiifñre gaa no meñ nii jkëëkiy xaa? ⁶⁴ Lëë
do gon biñ xaatee ntseeb kchë tiits nii kwnée xaa.
¿Pe në do dyon xa kak xaa?

Tsigo kchësy meñ chëb no nii kety xaa.

⁶⁵ Wor go kazh lëë meñ bislo pchoo mxeñ xaa,
ni lëë meñ ptse lo xaa, aan loxsye xtee meñ cheñ
xaa, xñee meñ:

—¡Kwnë dyon cho kwtiñ lii!

Ni lëe xaa nii xkyënap leñ lidzy Dios byaasy lo xaa.

*Lëe Pedre xñee nii xyuumbeydy xaa Jesús
(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)*

⁶⁶ Lëe Pedre so lo ley tsiñee lëe tu kwnaa nii xkyë xtsiñ xaa nii mastre non lo pxosy kwtedy. ⁶⁷ Aan tsi lëe me kon nii lëe Pedre no ktsëe chu ki, lëe me buy lo xaa aan lëe me chëb:

—Wil lë kwënal Jesús meñ Nazaret.

⁶⁸ Tsigo lëe Pedre chëb:

—Lëdyo, xyuumbeydyaa meñ go ni nandyaa pe cos xñeel.

Aan lëe xaa pchoo ley laañee xsyëeb meñ. Tsigo lëe tu nguidy kol pkwetsy. ⁶⁹ Lëe kwnaa go buy lo Pedre stub aan lëe me bislo bitiits mew lo meñ xñee me:

—Wi meñ gue nak ksa Jesús.

⁷⁰ Per lëe xaa bikche gak chëb xaa lëdyo. Kok xtsedyako lëe meñ nii nche siko chëb lo Pedre stub:

—Nli gaa na wil lë nak ksa Jesús, porque xaa Galilea nakoo.

⁷¹ Tsigo lëe Pedre bislo xkon Dios xñee:

—Xyuumbeydyaa xaa gue. Nandyaa cho xñee do.

⁷² Aan wor go kazh lëew pchop vuelt nii lëe nguidy kol no jkwetsy, lëe Pedre gaa psaladzy nii chëb Jesús lo xaa: “Antes nii jkwetsy nguidy kol chop vuelt, lëel këb nii xyuumbeydyoo naa tson vuelt.” Ngo nii lëe xaa bislo biiñ xaa.

15

*Lëë Jesús so lo Pilat**(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)*

¹ Tsiñee lëë lyu byaani lëë xaa nii xñabey lo pxosy, ni xaa kol, ni maestre ley ni kchësy xaa non ptyop. Lëë xaa pxituu Jesús aan lëë xaa kuni xaa lo Pilat. ² Lëë Pilat kwnabtiits lo Jesús chëb:

—¿Pe lii nak xrey meñ Israel?

—Lii në nii naaw —chëb Jesús.

³ Ndaly nii pkëëkiy xaa nii xñabey lo pxosy xaa.

⁴ Lëë Pilat bikche kwnabtiits lo xaa chëb:

—¿Penak nii xñeedyoo? Buy gaanoo blaktre nii xkëëkiy kchë xaa gue lii.

⁵ Per ni tu pe kwneedy Jesús. Tsi kon Pilat ngo, ntseeb psee styoo xaa.

*Lëë Jesús no skiib par kety xaa**(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)*

⁶ Mer lni xlaa Pilat tu xaa nii no skiib, tu xaa nii kñab meñ kyedzy. ⁷ Lëëtyee leñ tse go lëë tu xaa nii lë Barrabás no skiib ksa stubla xaa ntseeb porñee kukyeety xaa meñ worñee ptilyni xaa xaa xñabey.

⁸ Lëë meñ kunab lo Pilat nii klaa xaa tu xaa nii no skiib sinak nii chuuñtsyey xaa cad iz. ⁹ Tsigo lëë Pilat kwëb chëb:

—¿Pe chakladzy to nii klaan xrey meñ Israel?

¹⁰ Porñee byeeñ xaa nii por kyalmbidy kwnaasy xaa nii xñabey lo pxosy Jesús. ¹¹ Per lëë xaa nii xñabey lo pxosy pkiily meñ parñee kñab meñ laa Barrabás. ¹² Lëë Pilat kwnabtiits chëb:

—¿Xa kuñaa xaa nii xñee do xrey meñ Israel tsigo?

¹³ Tsigo kchësy meñ kwchuptsyë xñee:

—¡Pkëë xaa lo crusy!

¹⁴ Tsigo lëë Pilat chëb:

—¿Per pe cos nak xtol xaa?

Per lëë meñ bikche kwchuptsyë stub xñee:

—¡Pkëë xaa lo crusy!

¹⁵ Tsigo lëë Pilat, como kokladzy xaa nyaan buen xaa lo meñ, lëë xaa blaa Barrabás. Aan loxsye kwnabey xaa ptee meñ cheñ Jesús, lëë xaa kwloo xaa ña meñ nii jkëë xaa lo crusy.

¹⁶ Lëë bla soldad kuni Jesús chu yulyey aan siko lëë kchë soldad ptyop. ¹⁷ Lëë xaa pkakw Jesús tu ladx nixñë yë ni lëë xaa psoob tu coron kitsy kik xaa. ¹⁸ Loxsye ngo lëë xaa bislo kwchuptsyë xaa xñee xaa:

—¡Byinayk xrey meñ Israel!

¹⁹ Ni pxob soldad yag kik Jesús, ni pchoo mxeñ soldad xaa, ni psoxib xaa lo Jesús sinak nii xsoxib meñ lo tu xaa non. ²⁰ Loxsye kwtsityni xaa Jesús, lëë xaa kwlii ladx nixñë yë go lady xaa aan lëë xaa pkakw xaa mer xab xaa. Tsigo lëë xaa sini xaa par jkëë xaa xaa lo crusy.

Lëë soldad xkëë Jesús lo crusy

(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ Lëë tu xaa kyedzy Cirene nii lë Simoñ bikche tañ. Alejandro ni Rufo nak xiñ xaa. Aan tsiñee lëë xaa kwtedy kexka laañee nche meñ, lëë soldad pkoy xoo xaa xicrusy Jesús.

²² Lëë xaa kuni Jesús tu laañee lë Gólgota. (Lëë tiits ko nak sinak nii xñee ñe: Laañee no tsit kik meñ kuty.) ²³ Siko lëë xaa pteedy viñ nii nots tub clasy kizh nii lë mirra lo Jesús, per kowdy Jesús.

²⁴ Loxsye ngo lëë xaa pkëë xaa lo crusy. Ni lëë

soldad kwloo xab Jesús rif parñee dyon pe cos kchal catu xaa.

²⁵ Las nueve nak sily nii pkëe xaa Jesús lo crusy.

²⁶ Pkëe xaa blalan tiits kik xicrusy Jesús laañee xñee penak kë xaa lo crusy, xñeew sinrii: “Xrey meñ Israel.” ²⁷ Wi chop ngbaan kwë ksa xaa lo crusy, tu xaa nêzli, stu xaa nêzpeg.

²⁸ Pkab Jesús lady meñ mal sinak nii këpeew leñ kitsy nii kë xtiits Dios.

²⁹ Kchësy meñ nii xtyedy laañee kë Jesús lo crusy xkotsyetsy ni xtsiyy kik xñee:

—¿Pe chanlo na?, lii nii xchonoo lidzy Dios aan tsonak kpidz lëew tse xsoblil stub. ³⁰ Pteelaa lii ni byety lo crusy.

³¹ Singo gak kwtsityni xaa nii xñabey lo pxosy xaa ni maestre ley xñee xaa:

—Pteelaa xaa stu meñ, per chilody kteelaa xaa lëe xaa. ³² No nii kyety xaly Crist ke lo crusy nina kazh parñee kniladzy no nii nli lëe xaa nak xrey meñ Israel.

Aan axte wi chop ngbaan nii kwë kwi xaa lo crusy kwlootsyetsy xaa.

Xkyalkuty Jesús

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Tsiñee lëe xwe ngbidz kol lëe kislyu pkyey aan lëew byaani axte las tres wor wtse. ³⁴ Aan misme wor go lëe Jesús kwchuptsyë xñee xaa:

—Eloi, Eloi, ¿lema sabactani? (Tiits ko nak sinak nii xñee ñe: Tat Tios, Tat Tios, ¿penak nii psaanoo naa?)

³⁵ Lëe bla xaa nii nche siko biñ nii kwnee Jesús aan lëe xaa chëb:

—Kol kon gaa, profet Elías xkwetsy xaa.

³⁶ Tsigo lëe tu xaa nii so siko lëenlëdy kujkadz tublë sponj lo viñ la. Lëew psoob xaa lo tublë punt yag aan lëew ptsig xaa lo Jesús parñee nyi Jesúsó, xñee xaa:

—Kol ksaan xaa dyon pe siid klity Elías xaa lo crusy.

³⁷ Per lëe Jesús kwchuptsyë nguiedzy aan lëe xaa kuty. ³⁸ Ni lëe ladx nii kē leñ lidzy Dios pchos nsoli. ³⁹ Tsiñee lëe xaa nii xñabey lo kchë soldad nii nche siko kon xa kuty Jesús, lëe xaa chëb:

—Nli nii Xiñ Dios nak mguiy re.

⁴⁰ Wi bla kwnaa nche sit xuy. Lady kchë kwnaa go no María Magdalena, ni Salomé, ni Mariy. Xiñ Mariy nak Jacob xaa nii nak xaa nyab ni José.

⁴¹ Lëe ksa kwnaa re beeñ xyudar Jesús worñee kwyo xaa nëz Galilea. Ni ndaly re kchë kwnaa nii ptsiñ Jerusalén ksa Jesús nche siko.

Lëe Jesús xkyeetsy

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Tsiñee lëe tse go ptsye lëe meñ no wxixkwaa par tse nii xiladzy meñ lo tsiñ. ⁴³ Lëe José xaa kyedzy Arimatea kwloo valor lo aan lëe xaa kunab xcuerp Jesús lo Pilat. Wi xaa nak tu xaa non Israel, ni wi gaa xaa kēmbës nii lëe Dios kñabey. ⁴⁴ Ntseeb psee Pilat biñ xaa nii lëe Jesús tse lox kuty. Lëe xaa kwtsyetsy xaa nii xñabey lo soldad parñee kñabtiits xaa dyon pe nliw. ⁴⁵ Tsiñee lëe xaa nii xñabey lo soldad chëb nii nliw, lëe Pilat ptee tiitspey tsiklity José xcuerp Jesús lo crusy. ⁴⁶ Tsigo lëe José kusi tublë ladx rusy, lëe xaa blity xcuerp Jesús lo crusy aan lëew pchal xaa ladx ko. Loxsyë ngo lëe xaa kujkeetsy Jesús leñ tu paa nii ndeeñ lo kyo. Ptse

gaa xaa chu paa con tu kyo. ⁴⁷ Aan lëë María Magdalena ni Mariy xña José kon pa pkyeetsy Jesús.

16

Lëë Jesús xpañ

(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Tsiñee lëë tse nii chak wxiladzy kwtedy, lëë María Magdalena, ni Mariy xña Jacob, ni Salomé kwxii aceit nii xlyaa nex par tsilo mew lady Jesús.

² Lëë byaani lyu silyga, xlyañ lik ngbidz, lëë me tse ptsiñ chu paa. ³ Xñeesy me lo xcombañer me:

—¿Cho lë nii kob kyo nii xoob chu paa na?

⁴ Per tsi lëë me buy, kon me nii xoobtre kyo nii ntse chu paa xlugaro. ⁵ Tsiñee lëë me kwsëëb leñ paa, lëë me kon tu xaa xab rusy nii sob nëzli, aan lëë me ptsyeb ksa me. ⁶ Per lëë xaa xab rusy ko chëb lo me:

—Ktsyebty to. Nanaa nii lëë do xyub Jesús Nazaret, xaa nii kwë lo crusy. Per lëë xaa pañ, kindy xaa. Kol kuy gaanoo nu pxoob xaa. ⁷ Kol kyey aan kol këb lo xpëëdscuel me, per yuub lo Pedre kol këb nii lëë Jesús tse si Galilea. Siko lëë xpëëdscuel me kan me sinak nii chëëbpee me.

⁸ Tsgo lëë kwnaa go bi wxooñ chu paa xisy me lo tseb. Aan ni tu pe chëbty me, porñee tir ptsyeb me.

Lëë Jesús xyaklo lo María Magdalena

(Jn. 20:11-18)

⁹ Loxsye pañ Jesús tse tminkw sily, lëë xaa byaklo klo lo María Magdalena. Leñ styoo kwnaa go kwlii xaa kadzy kyalbini mal penaadle. ¹⁰ Lëë

me kuni tiits lo kchë meñ nii kwënal Jesús. Mban-sye ncheyoon kchë meñ go. ¹¹ Tsiñee lëë meñ go biñ nii lëë Jesús mbañ, ni biñ meñ go nii lëë Mariy kon xaa, bnilasty meñ gow.

Lëë Jesús xyaklo lo chop xpëëdsuel xaa

(Lc. 24:13-35)

¹² Loxsye ngo lëë Jesús byaklo lo stu mod lo chop xpëëdsuel xaa nii no nëz si tañ. ¹³ Lëë chop xaa go kukni tiits lo stubla xpëëdsuel xaa, per bnilastyak xaaw.

Lëë Jesús xyaklo lo ksa tsiiptub xpëëdsuel

(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Loxsye ngo lëë Jesús byaklo lo ksa tsiiptub xpëëdsuel. Lëëtyee lëë xpëëdsuel xaa nche sob lo mezh kayaw. Kwëntseeb Jesús lo xaa porñee singootyee nguiedzy styoo xaa ni porñee bnilasty xaa xtiits meñ nii chëb nii lëë Jesús pañ. ¹⁵ Ni chëb xaa:

—Kol tsi tyub lo kislyu aan kol kluuy xtiits Dios nii xteelaa kchësy lo meñ. ¹⁶ Kchë meñ nii kniladzy xtiits Dios ni chobnis telaa lo xtol, per lëë meñ nii knilasty xtiits Dios, lëë meñ go nitylo lo xtol. ¹⁷ Kyalntson re kuuñtsyey meñ nii xniladzy xtiits Dios: Con xtitsaa kwii meñ kyalbini mal ni kñee meñ stu tiits kub, ¹⁸ ni nikxe gaa señ meñ go mëël ni ki meñ go ngwaan, pe kakty meñ go. Ni tsi lëë meñ go kxob ña lady meñ xsyakñë, lëë meñ xsyakñë kyak.

Lëë Jesús xyëp kpaa

(Lc. 24:50-53)

¹⁹ Loxsye kwnee Jesús lëë xaa byëp kpaa aan lëë xaa kwsob kwi Dios nëzli par kñabey xaa. ²⁰ Tsigó

lëë xpëëdscuel xaa pchoo xluuy xaa xtiits Dios
laañee xtsiiñtyee xaa. Lëë Jesús beeñ xaa yudar.
Ptee Jesús tiitspey beeñsyey xaa kyalntson parñee
kak nyoo nii nli xtiits Dios xluuy xaa.

**Tiits nii xnee kyalmbañ; El Nuevo
Testamento en el zapoteco de Quioquitani
New Testament in Zapotec, Quioquitani-Quierí
(MX:ztq:Zapotec, Quioquitani-Quierí)**

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Zapotec, Quioquitani-Quierí

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Zapotec, Quioquitani-Quierí

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,

please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

b875d83b-1345-50dd-9fb2-879c17bf285a